

IMOVINA BRISANIH DRUŠTAVA, IMENOVANJE LIKVIDATORA TAKVIH DRUŠTAVA TE ULOGA SUDA U TAKVIM POSTUPCIMA

Priručnik za polaznike/ice

Izrada obrazovnog materijala:

Nevenka Marković,
Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

Tina Jakupak,
Trgovački sud u Zagrebu

Zagreb, srpanj 2022.

Copyright 2022.

Pravosudna akademija

Maksimirska cesta 63, 10 000 Zagreb, Hrvatska

TEL 00385(0)1 2357 626 WEB www.pak.hr

SADRŽAJ

1. UVOD	6
2. PRESTANAK I BRISANJE DRUŠTVA PO PRAVILIMA ZAKONA O TRGOVAČKOM DRUŠTVIMA	7
2.1. Uvod	7
2.2. Redovna likvidacija.....	8
2.2.1. Odluka članova društva o prestanku društva.....	8
2.2.2. Imenovanje likvidatora.....	9
2.2.3. Provođenje likvidacije	13
2.2.4. Zaštita i položaj vjerovnika u likvidaciji.....	18
2.2.5. Prava i obveze članova društva u likvidaciji	19
2.2.6. Okončanje likvidacije	19
2.2.7. Nastavljanje društva.....	20
2.2.8. Obustava likvidacije	21
2.2.9. Imovina bisanog društva nakon provedene likvidacije društva	21
2.3. Prestanak društva po skraćenom postupku bez likvidacija	22
2.3.1. Pretpostavke za prestanak društva po skraćenom postupku.....	22
2.3.2. Nepostojanje vjerovnika	24
2.3.3. Uloga registarskog suda.....	24
2.3.4. Prigovor protiv rješenja o prestanku društva po skraćenom postupku	26
2.3.5. Završetak skraćenog postupka	28
2.3.6. Odgovornost članova društva.....	29
2.3.7. Čuvanje poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije.....	30
3. PRESTANAK I BRISANJE DRUŠTVA PO PRAVILIMA ZAKONA O SUDSKOM REGISTRU	30
3.1. Općenito.....	30
3.2. Likvidacija društava i poduzeća koja nemaju imovine ili je ona neznatne vrijednosti - 84.f ZSR.....	32
3.2.1. Općenito.....	32
3.2.2. Pretpostavke i postupak.....	33
3.2.3. Brisanje subjekta upisa koji se nije uskladio sa zakonom – čl. 70.d. ZSR.....	35
3.3. Postupak brisanja društva bez likvidacije - čl. 70. ZSR.....	35
3.3.1. Pretpostavke	35
3.3.2. Postupak – prvi dio.....	40
3.3.3. Prigovor.....	40
3.3.4. Postupak - drugi dio	41

4. POSTUPAK LIKVIDACIJE NAD IMOVINOM BRISANOG DRUŠTVA	42
4.1. Uvod	42
4.2. Imovina brisanog društva	44
4.3. Imenovanje likvidatora i upis likvidacijske mase	46
4.3.1. Zadaća likvidatora	48
4.3.2. Upis likvidacijske mase.....	49
4.4. Uloga suda u postupcima imenovanja likvidatora	50
5. PROVOĐENJE STEČAJNOG POSTUPKA NAD IMOVINOM BRISANE PRAVNE OSOBE	51
6. ZAKLJUČAK	52
PRIMJERI IZ SUDSKE PRAKSE	52
PRIMJERI ZA PRAKTIČNE VJEŽBE	60
LITERATURA	63

Ovaj tekst ukratko prikazuje strukturu i analizira najvažnije odredbe Zakona o trgovačkim društvima i Zakona o sudskom registru, ali i drugih propisa, u svezi s imovinom brisanih društava, imenovanje likvidatora takvih društava nakon brisanja subjekta iz sudskog registra, kao i ulogu suda u takvim, izvanparničnim postupcima.

U ovom priručniku odabrana su najvažnija pravna pitanja koja zavređuju posebnu pozornost u odnosu na imovinu brisanih društava, imenovanje likvidatora i ulogu suda, s posebnim naglaskom na posljednje izmjene oba ranije spomenuta zakona.

Radionica je konceptijski osmišljena tako da se svim sudionicima pruži prilika za stručnu raspravu i razmjenu praktičnih iskustava i da ona svojim sadržajem pomogne svim sudionicima radionice.

Radionica je podijeljena u dvije tematske cjeline: prva, prestanak društava i imovina brisanih društava po pravilima Zakona o trgovačkim društvima i prestanak društava i prestanak društva i imovina brisanih društava prema pravilima Zakona o sudskom registru; druga, sam postupak likvidacije nad imovinom brisanog društva, upis likvidacijske mase u sudski registar, imenovanje likvidatora. O svakoj tematskoj cjelini predviđena je rasprava i rješavanje hipotetskih slučajeva koji se odnose na izloženu materiju, odnosno koji su povezani s tom materijom, prema metodi okruglog stola. Tijekom radionice obraditi će i sudska praksa.

Priručnik je strukturiran na način da se prvo obrađuju odredbe Zakona o trgovačkim društvima vezano za prestanak društava i imovinu brisanih subjekata. Nakon toga slijedi dio koji se odnosi na Zakon o sudskom registru koji je također analiziran u dijelu imovine brisanih društava i imenovanja likvidatora. Također se analiziraju i obrađuju drugi propisi vezani za imovinu brisanih društava. Nakon toga analiziraju se izvanparnični postupci koji se provode odnosno koji se mogu provoditi nad imovinom brisanog društva, upis te imovine u sudski registar, imenovanje likvidatora i ulogu suda u svemu tome.

Pripremljeni materijali temelje se na zakonima i podzakonskim propisima koji obrađuju ovo područje prava i na tome kako se ti propisi primjenjuju u praksi prvostupanjskih i drugostupanjskih sudova, te na suvremenoj hrvatskoj pravnoj književnosti.

1. UVOD

Trgovačko društvo svojstvo pravne osobe stječe upisom u sudski registar. Trgovačko društvo gubi svojstvo pravne osobe brisanjem toga društva iz sudskog registra. Oba upisa (osnivanja i brisanja) su konstitutivni. U pravilu društvo nastaje i prestaje voljom člana(ova) društva. Međutim, moguć je prestanak društva (i brisanje iz sudskog registra) ukoliko se ispune zakonom predviđene pretpostavke. Pri tom valja voditi računa da se radi o pravnoj osobi koja može imati imovinu, može imati sklopljene ugovore s trećima, to mogu biti vjerovnici društva. S tim u vezi kada društvo prestaje potrebno je, osim interesa samog društva, zaštititi interese vjerovnika odnosno trećih osoba općenito.

Dakle, kod prestanka društva treba razlikovati pravnu osnovu prestanka društva, a time i brisanja subjekta upisa iz sudskog registra - tzv. redovna likvidacija, prestanak društva po skraćenom postupku bez likvidacije, likvidacija društava prema čl. 84.f ZSR, postupak brisanja društva bez likvidacije prema čl. 70. ZSR.

Kada se subjekt upisa izbriše iz sudskog registra, nije moguće vratiti upis, 'oživiti društvo'. Ukoliko društvo odnosno članovi društva nisu raspodijelili imovinu društva, dolazi do problema ako se nakon brisanja subjekta upisa utvrdi da subjekt upisa ima imovinu.

Proteklih godina takvih slučajeva bilo je puno pa su uvedeni pojmovi likvidacijske i stečajne mase. Uvođenjem tih pojmova pokušalo se riješiti nastali problem imovine pravne osobe, subjekta upisa u sudski registar koji je brisan, jer je prestao postojati dotadašnji nositelj prava vlasništva.

Prvi korak u sagledavanju i rješavanju problema je utvrditi kako je subjekt upisa brisan – da li je do brisanja došlo nakon stečajnog postupka po pravilima Stečajnog zakona ili je sudski registar brisao subjekt na temelju pravila iz Zakona o sudskom registru ili je provedena tzv. redovna likvidacija prema pravilima Zakona o trgovačkim društvima. Vrlo je bitno točno odrediti osnovu brisanja društva kako bi se znalo koju pravnu normu primijeniti.

Pri tom treba voditi računa da prilikom prestanka subjekta upisa, njegovog brisanja iz sudskog registra, ali i kod pronalaska imovine brisanog subjekta upisa postoje (barem) tri vrste interesa: interesi članova društva, interesi vjerovnika, javnopravni interesi.

Pravilo je da se do brisanja subjekta upisa iz sudskog registra moraju razriješiti pravni odnosi u kojima su inkorporirani ranije navedeni interesi. Nastupanjem razloga za prestanak, društvo odnosno subjekt upisa mijenja svoj cilj – okončanje pravnih odnosa, namirenje vjerovnika, naplata potraživanja, prodaja imovine, podjela dioničarima (ako nešto ostane). Nakon toga subjekt upisa briše se iz sudskog registra i tada prestaje. Ovisno o razlogu prestanka društva, odnosno ovisno o tome da li društvo ima imovinu, u razdoblju od nastanka razloga do prestanka društva i brisanja provode se ili stečaj ili likvidacija ili skraćena likvidacija ili poseban postupak brisanja.

Moguće je da se nakon brisanja subjekta upisa iz sudskog registra pronađe imovina subjekta upisa odnosno imovina brisanog društva. Imovinu brisanog društva ne treba

nikako miješati s imovinom članova društva niti ona postaje imovina članova društva bez provođenja određenog izvanparničnog postupka.

Da bi se imovina brisanog društva raspodijelila odnosno unovčila potrebno je upisati likvidacijsku masu u sudski registar trgovačkog suda i imenovati likvidatora od strane suda. U nastavku teksta analizirati će vrste prestanka društva i brisanja iz sudskog registra i s tim u vezi nađena imovina brisanog društva, subjekta upisa.

Problemi s kojim se sudovi susreću u praksi se prije svega sastoje u ulozi suda u postupcima imenovanja likvidatora kod pronalaska imovine brisanih društava. Također je primijećeno da se vrlo često ne razlikuju pravne osnove i razlozi brisanja društava te slijedom navedenog dolazi do pogrešne primjene materijalnog prava kada se pronađe imovina brisanog društva odnosno subjekta upisa. U praksi dolazi i do problema koga imenovati likvidatorom: ranijeg direktora/člana uprave ili osobu iz reda stečajnih upravitelja ili nekog trećeg, da li primijeniti odredbe Zakona o trgovačkim društvima, Zakona o sudskom registru, Stečajnog zakona ili nekog drugog propisa.

Polaznici nakon radionice moći će razlikovati različite pravne osnove prestanka društva i postupke, razlikovati i valjano utvrditi postojanje imovine brisanog društva, znati odrediti ulogu suda u postupcima likvidacije imovine brisanih društava.

2. PRESTANAK I BRISANJE DRUŠTVA PO PRAVILIMA ZAKONA O TRGOVAČKOM DRUŠTVIMA

2.1. Uvod

Zakonom o trgovačkim društvima¹ uređena su pravila prestanka društava kapitala kao najčešćih oblika društva u Republici Hrvatskoj. Važno je navesti da društvo kapitala ne prestaje u trenutku nastanka razloga za prestanak društva, nego ono traje i dalje radi provođenja radnji koje je po zakonu potrebno provesti da bi društvo bilo brisano iz sudskog registra. To razdoblje od nastanka razloga za prestanak društva do njegovog brisanja iz sudskog registra nazivamo likvidacija.

Nastajanjem razloga za prestankom društva odlukom skupštine društva dolazi do provođenja likvidacije društva s svrhom privođenja društva kraju. Što je sve potrebno poduzeti da bi se ostvarila svrha privođenja društva kraju uređeno je pravilima Zakona o trgovačkim društvima u dijelu koji uređuje prestanak dioničkog društva,² a koja se pravila primjenjuju i na društvo s ograničenom odgovornošću i na jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću.³

Zakonom o trgovačkim društvima predviđeni su razlozi za prestanak dioničkog društva pa je tako predviđeno da dioničko društvo može prestati (1) istekom vremena ako je društvo osnovano na određeno vrijeme, (2) odlukom glavne

---

¹ Narodne novine broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 111/12, 125/11, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, u nastavku ZTD

² čl. 367. do 384. ZTD

³ čl. 472. ZTD s time da su odredbama članka 466. do 472. ZTD, uređena neka specifična pravila upravo za društvo s ograničenom odgovornošću, odnosno jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću.

skupštine, (3) pravomoćnom odlukom registarskog suda kojom se određuje brisanje društva po službenoj dužnosti, (4) statusnim promjenama, (5) otvaranjem stečajnog postupka, (6) utvrđivanjem ništavosti društva te (7) ukidanjem društva.⁴

Likvidacija društava ima svoje zakonitosti i faze koje počinju nastankom razloga za prestanak društva i imenovanjem likvidatora, upisom razloga o prestanku društva i likvidatora u sudski registar, nastavlja provođenjem likvidacije od strane likvidatora do okončanja likvidacije i upisom brisanja društva iz sudskog registra.

Likvidacija se uvijek provodi kada nastane razlog za prestanak društva, osim ako je nad društvom otvoren stečajni postupak ili društvo kapitala prestaje provođenjem statusnih promjena (pripajanjem, spajanjem, podjelom društva).⁵

Likvidacija se provodi voljom članova društva (redovna likvidacija) i bez volje članova društva na temelju odluka suda o brisanju društva iz sudskog registra, utvrđivanjem ništavosti društva te ukidanjem društva.

Zakon o trgovačkom društvima posebno uređuje likvidaciju na temelju odluke članova društva o prestanku društva koja pravila se primjenjuju i u slučaju da društvo prestaje bez volje članova društva. Stoga će se u nastavku obraditi likvidacija na temelju odluke članova društva.

2.2. Redovna likvidacija

2.2.1. Odluka članova društva o prestanku društva

Zakon o trgovačkim društvima ne propisuje materijalno-pravne pretpostavke valjanosti odluke članova društva, međutim za valjanost takve odluke potrebno je ispuniti sve postupovne (formalne) pretpostavke. Odluku o prestanku društva može donijeti samo skupština društva i to potrebnom većinom glasova i u posebnom obliku. Radi se o isključivoj nadležnosti skupštine društva pa se statutom odnosno društvenim ugovorom ne bi moglo ovlastiti neki drugi organ da takvu odluku donese.

Dioničari mogu donijeti odluku o prestanku dioničkog društva na glavnoj skupštini s glasovima koji predstavljaju najmanje tri četvrtine temeljnog kapitala zastupljenog na glavnoj skupštini, a statutom se može predvidjeti veća većina ili ispunjenje dodatnih pretpostavki.⁶ Kako zapisnik s glavne skupštine sastavlja javni bilježnik tako se i ova odluka mora navesti u takvom zapisniku.⁷

Članovi društva s ograničenom odgovornošću odluku o prestanku društva donose u obliku javnobilježničke isprave s većinom od najmanje tri četvrtine danih glasova.⁸

Kako se za valjanost odluke o prestanku društva ne traže materijalno-pravne pretpostavke (obvezni sadržaj) to znači da je ta odluka opći razlog za prestanak društva pa sudovi nisu ovlašteni utvrđivati treba li društvo ili ne treba prestati. To je

---

⁴ čl. 367. st. 1. ZTD

⁵ čl. 369 st.1. ZTD

⁶ čl. 367. st. 1. t. 2. ZTD

⁷ čl. 286. st. 1. ZTD

⁸ čl. 467. st. 1. ZTD

volja samih njenih članova, ali to ne znači da se takva odluka ne može pobijati prema pravilima o pobijanju odluka skupštine društva, ako za to postoje opravdani razlozi.⁹

2.2.2. Imenovanje likvidatora

2.2.2.1. Općenito

Likvidaciju društva ne provodi sud već samo društvo putem svojih organa, prvenstveno skupštine društva. Skupština odlučuje da će društvo prestati, a da bi društvo i prestalo potrebno je nad njim provesti likvidaciju. Na društvo se do zaključenja likvidacije primjenjuju propisi koji vrijede za društvo nad kojim se ne provodi likvidacija,¹⁰ što bi značilo da promjene u društvu u pogledu njenih organa nema, osim ako kao likvidator ne bude imenovana neka druga osoba, a ne dotadašnji članovi uprave društva. Likvidator je izvršni organ koji poduzima zakonom predviđene radnje i poslove da bi društvo nad kojim se provodi likvidacija i formalno prestalo. Zakon o trgovačkim društvima poznaje likvidatore *ex lege*, likvidatore imenovane od strane skupštine društva i likvidatore imenovane od strane suda.

2.2.2.2. Likvidatori *ex lege*

Članovi uprave društva koje prestaje odlukom skupštine društva su likvidatori *ex lege* s time da likvidaciju ne provodi uprava društva kao organ društva već ju provode njezini članovi kao likvidatori. Zbog toga se na likvidatore ne mogu primijeniti pravila o trajanju mandata članova uprave pa likvidator svoju dužnost može obavljati sve dok se likvidacija ne okonča.

Dakle, na temelju zakona likvidatori su osobe koji su članovi uprave društva u vrijeme nastupanja razloga za prestanak društva i oni nastavljaju djelovati u društvu kao likvidatori sve dok se društvo ne izbriše iz sudskog registra.

U slučaju da su svi članovi uprave društva, nastavili djelovati u društvu kao likvidatori društva nije potrebna posebna odluka o imenovanju likvidatora niti je potrebno da likvidatori daju izjavu o ispunjenju uvjeta biti likvidatorom. Naime, likvidator može biti samo ona osoba koja ispunjava uvjete za članove uprave, odnosno ona osoba koja nije kažnjena za određeno kazneno djelo te protiv koje nije izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja.¹¹ Članovi uprave društva koji nakon odluke o prestanku društva djeluju kao likvidatori, već su takvu izjavu dali prilikom preuzimanja dužnosti članova uprave pa nije potrebno ponovo davati tu izjavu.

2.2.2.3. Imenovanje likvidatora odlukom skupštine društva

Likvidatore može imenovati i skupština društva, a za donošenje takve odluke potrebna je obična većina glasova. Skupština društva može uz postojeće članove uprave društva imenovati i druge osobe ili iz obavljanja poslova likvidatora isključiti

---

⁹ čl. 360. ZTD

¹⁰ čl. 369. st. 2. ZTD

¹¹ čl. 239. st. 2. ZTD

neke od dotadašnjih članova uprave društva. Dotadašnjim članovima uprave društva, stoga prestaje funkcija bez obzira na mandat koji su kao članovi uprave imali.

Osobe koje su odlukom skupštine društva imenovane likvidatorima, a nisu do odluke o prestanku društva bili članovi uprave toga društva, moraju ispunjavati uvjete za članove uprave propisane odredbom članka 239. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima.

Pravilo je da ovlaštenje kod imenovanja uprave dioničkog društva ima uvijek nadzorni odbor, međutim kada je riječ i imenovanju likvidatora koji nisu članovi uprave društva, nadzorni odbor nema takvo ovlaštenje. Samo skupština društva kao organ društva može imenovati likvidatore, čime je dana važnost provođenju likvidacije društva nakon nastanka razloga za prestanak društva.

Odluka članova društva o imenovanju likvidatora mora imati zakonom propisanu formu tako da kod dioničkog društva odluka mora biti sadržana u zapisniku s glavne skupštine društva koji sastavlja javni bilježnik, a kod društva s ograničenom odgovornošću odluka članova društva mora biti u obliku javnobilježničke sprave.

2.2.2.4. Imenovanje likvidatora odlukom suda

Kada postoje važni razlozi, sud može imenovati likvidatore društvu koje je donijelo odluku o prestanku društva.¹² U takvom slučaju se u pravilu radi o osobama koje nisu članovi uprave društva pa je stoga potrebno da osobe koje bi sud imenovano likvidatorima daju izjavu da ne postoji zapreka za njihovo imenovanje likvidatorima, odnosno da ispunjavaju uvjete iz odredbe članka 239. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima.

Ako sud imenuje likvidatore to ne znači da je sud organ društva kojemu likvidator podnosi izvješća ili po čijim odlukama postupuje. Sud samo olakšava likvidaciju nakon donošenja odluke o prestanku društva, imenovanjem likvidatora, ali ne provodi likvidaciju već to i dalje čini samo društvo.

Sud ne donosi odluku o imenovanju likvidatora po službenoj dužnosti, već na prijedlog organa društva. Tako je za imenovanje likvidatora od strane suda u dioničkom društvu pored postojanja važnog razloga, potreban i zahtjev nadzornog, odnosno upravnog odbora ili dioničara koji imaju udjele što zajedno čine najmanje dvadeseti dio temeljnog kapitala društva ili najmanje 4.000.000,00 kn. Dioničari koji to traže moraju učiniti vjerojatnim da su najmanje tri mjeseca imatelji dionica.¹³

---

¹² Koji će to važan razlog biti zavisi od slučaja do slučaja pa bi se tako moglo smatrati da postoji važan razlog ako nedostaju članovi uprave, ako se istovremeno traži opoziv članova uprave koji bi po zakonu bili likvidatori, ako se skupština ne može sastati i slično.

¹³ čl. 371. st. 3. ZTD

Za imenovanje likvidatora društvu s ograničenom odgovornošću pored važnog razloga potreban je i prijedlog nadzornog odbora, ako ga društvo ima ili članova društva čiji poslovni udjeli čine najmanje deseti dio temeljnog kapitala ili manji dio određen društvenim ugovorom.¹⁴

Važno je za navesti da likvidatore koje je imenovao sud, samo sud može i razriješiti, dok likvidatore koje nije imenovao sud, u svako doba može opozvati skupština društva, odnosno članovi društva svojom odlukom.

Likvidatore imenuje sud u izvanparničnom postupku.¹⁵

2.2.2.5. Nagrada i naknada troškova likvidatora

Likvidatori imaju pravo na naknadu za svoj rad (naknadu troškova i nagradu). Odlukom o prestanku društva glavna skupština dioničkog društva može posebno urediti prava i obveze likvidatora pa tako i njihovu nagradu, a ako to odlukom nije učinjeno tada se na nagradu i naknadu troškova primjenjuju pravila Zakona o trgovačkim društvima i statuta društva o upravi društva.¹⁶

Visinu nagrade likvidatorima određuje glavna skupština društva odnosno članovi društva, a u slučaju spora o tome odlučuje sud u izvanparničnom postupku.¹⁷

Troškovi i nagrada likvidatora tereti samo društvo pa se oni isplaćuju iz unovčene imovine samoga društva. Ta naknada se isplaćuje likvidatorima nakon što se podmire tražbine vjerovnika, a prije podjele preostale imovine članovima društva. Zakon o trgovačkim društvima daje mogućnost da se likvidatorima naknada troškova i nagrada za rad isplaćuje i za vrijeme trajanja likvidacije, odnosno prije nego se podmire tražbine vjerovnika, ali samo uz uvjet da takva isplata neće utjecati na podmirenje obveza prema vjerovnicima.¹⁸

2.2.2.6. Odgovornost likvidatora za štetu

Voditi likvidaciju društva odgovoran je i profesionalni posao pa je stoga predviđena i odgovornost likvidatora za štetu. Takva odgovornost ne postoji za vrijeme trajanja likvidacije, jer za štetu koju eventualno načini likvidator, odgovara samo društvo primjenom pravila Zakona o obveznim odnosima.¹⁹ Nakon brisanja društva iz sudskog registra vjerovnici društva mogu od likvidatora tražiti naknadu štete koja im je nastala radnjama likvidatora za vrijeme likvidacije.²⁰

---

¹⁴ čl. 471. st. 1. ZTD

¹⁵ čl. 40. st. 2. ZTD

¹⁶ čl. 371. st. 6. i 471. st. 5. ZTD

¹⁷ čl. 40. st. 2. i čl. 381. st. 1. ZTD

¹⁸ čl. 381. st. 2. ZTD. Kod likvidacija koje traju godinama, bilo bi interesantno provjeriti je li likvidatorima isplaćivane naknade i je li to utjecalo na namirenje tražbina vjerovnika.

¹⁹ Narodne novine broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18 u nastavku ZOO, čl. 1062 (odgovornost pravne osobe za štetu koju prouzroči njezino tijelo)

²⁰ čl. 383. st. 1. ZTD

Likvidatori mogu odgovarati za štetu vjerovnicima i dioničarima. Kada se radi o odgovornosti za štetu vjerovnicima primjenjuje se načelo presumirane krivnje, što bi značilo da vjerovnik mora dokazati štetu, štetnu radnju i uzročnost između štete i štetne radnje, dok je teret dokaza da nije kriv na likvidatoru. Vjerovnicima sa štetu prvenstveno odgovara likvidator do visine peterostrukog iznosa nagrade koju je primio za svoj rad. Solidarno s likvidatorom odgovaraju i članovi društva, ali samo u slučaju ako peterostruki iznos nagrade koju je primio likvidator ne bi bio dovoljan za podmirenje štete. Članovi društva odgovaraju za štetu do visine imovine društva koja im je isplaćena.²¹

Likvidator, odnosno članovi društva ne odgovaraju za štetu onom vjerovniku koji nije prijavio tražbinu u likvidacijskom postupku, a za tu tražbinu likvidator nije znao niti je mogao znati.

Za štetu počinjenu dioničarima likvidator odgovara po općim pravilima odgovornosti za štetu,²² a ne prema ograničenjima uređenim odredbom članka 383. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima, dakle do pune visine odštetnog zahtjeva.

Ako društvo ima više likvidatora za štetu odgovaraju solidarno s time da se zahtjev za naknadu štete može postaviti u roku od godine dana od brisanja društva iz sudskog registra.²³

2.2.2.7. Upis odluke o prestanku društva i likvidatora u sudski registar

Odluka o prestanku društva valjana je od njezina donošenja, ako sama skupština nije odredila nešto drugo, a njezin obvezi upis u sudski registar ima deklaratorno značenje.

Razlog za prestanak društva nastaje, dakle kada odluka bude donesena na skupštini društva i uprava društva mora postupiti po odluci skupštine društva te započeti likvidaciju. Ako se likvidator imenuje odlukom skupštine društva ili odlukom suda odmah nakon što je donesena odluka o prestanku društva, likvidatori moraju započeti likvidaciju.

Zakonom o trgovačkim društvima propisana je obveza upisa odluke o prestanku društva i imenovanju likvidatora u sudski registar iako je taj upis deklaratoran. Prijavu za upis podnose članovi uprave i predsjednik nadzornog odbora za dioničko društvo, odnosno članovi uprave za društvo s ograničenom odgovornošću. Uz prijavu se dostavlja zapisnik s glavne skupštine, odnosno odluka članova društava o prestanku društva, odluka o imenovanju likvidatora ako je skupština društva takvu odluku donijela u izvorniku ili javno ovjerenom prijepisu te izjave likvidatora po članku 239. Zakona o trgovačkim društvima, ako za to postoje razlozi.

Prijava se podnosi registarskom sudu sjedišta društva. Registarski sud samo ispituje ispunjava li prijava pretpostavke za upis podataka u sudski registar

---

²¹ čl. 282. st. 2. ZTD

²² čl. 1045. ZOO

²³ čl. 383. st. 4. ZTD

propisane Zakonom o sudskom registru,²⁴ a ne ocjenjuje osnovanost isprava koje su priložene uz prijavu.²⁵

Nakon upisa odluke o otvaranju likvidacije (odluke o prestanku društva) u sudski registar, registarski sud kod tvrtke društva stavlja naznaku „u likvidaciji“, a likvidatori se potpisuju za društvo na način da moraju navesti u svakom pravnom poslu ili podnesku upućenu trećima da se društvo nalazi u likvidaciji.²⁶

2.2.3. Provođenje likvidacije

Likvidaciju provode likvidatori obavljajući radnje propisane zakonom. U postupku likvidacije značajna je i uloga skupštine društva koja donosi odgovarajuće odluke na temelju izvješća likvidatora.

2.2.3.1. Zadaća likvidatora

Odmah nakon imenovanja likvidatori moraju u glasilu društva i na internetskoj stranici na kojoj se nalazi sudski registar, pozvati vjerovnike da prijave svoje tražbine u roku od šest mjeseci od dana objave poziva.²⁷ Poznate vjerovnike likvidatori su dužni posebno obavijestiti, a ako te ne učine mogu odgovarati za prekršaj.²⁸ U pozivu se treba navesti o kojem društvu se radi, da je društvo u likvidaciji, rok prijave tražbine te kome se tražbine prijavljuju (na adresu društva ili likvidatora).

Kod provođenja likvidacije likvidatori su dužni okončati poslove koji su u tijeku, naplatiti tražbine, unovčiti imovinu, podmiriti vjerovnike, preostalu imovinu podijeliti članovima društva.

2.2.3.2. Dužnosti likvidatora

Kako se donošenjem odluke o prestanku društva mijenja cilj društva tako likvidatori nemaju položaj uprave društva, već je obavljanje poslova likvidatora usmjereno na okončanje svih poslova trgovačkog društva, na unovčenje imovine društva, na namirenje vjerovnika ako ih društvo ima te na podjelu viška ostvarenih sredstava, članovima društva.

Međutim, budući da na društvo u likvidaciji vrijede propisi koji vrijede za društvo koje nije u likvidaciji, likvidatori svoju zadaću obavljaju na svaki dopušteni

---

²⁴ Narodne novine“ broj 1/95, 57/96, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15, 40/19, 34/22 u nastavku ZSR. čl. 43. st. 3. ZSR

²⁵ Žalba vjerovnika protiv rješenja registarskog suda kojom je upisana odluka o prestanku društva iz razloga što vjerovnici imaju tražbinu prema društvu pa smatraju da tu tražbinu neće namiriti jer je pokrenuta likvidacija, nije osnovana jer vjerovnici svoje tražbine mogu prijaviti likvidatoru pa ako imovina društva u likvidaciji ne bi bila dovoljna za namirenje tražbine vjerovnika, likvidacija se ne bi okončala, tako VTS RH PŽ- 1125/2018 od 6. ožujka 2018.

²⁶ likvidator odgovara za prekršaj ako ne koristi naznaku „u likvidaciji“ do iznosa od 7.000,00 kn, a u slučaju teže povrede radi stjecanja protupravne imovinske koristi do iznosa od 50.000,00 kn.

²⁷ kod jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću rok prijave tražbine je dva mjeseca od objave poziva, čl. 472. st. 2. ZTD

²⁸ čl. 630. st. 1. t. 54. ZTD do visine novčane kazne od 7.000,00 kn (iznimno i do 50.000,00 kn). Ako likvidatori posebno obavijeste poznate vjerovnike od sebe otklanjaju odgovornost za štetu ako je vjerovnik propustio prijaviti tražbinu.

način. Da se društvu ne bi nanijela šteta, likvidator mora obavljati poslove savjesno s pažnjom dobrog gospodarstvenika pa bi tako trebao u što kraćem roku otkazati ugovore koje je društvo prethodno sklopilo, raskinuti ugovore o radu ako društvo ima zaposlenike, voditi sudske i ostale postupke.²⁹

Likvidator može ulaziti u nove poslove samo u mjeri u kojoj to zahtijeva provođenje likvidacije.³⁰ Radilo bi se o poslovnima koje bi bilo potrebno sklopiti radi završetka nekih obveza prema već ranije sklopljenim ugovorima (npr. kupnja robe zbog ispunjenja obveza društva). Ne bi bilo dopušteno kupovati nekretnine bez obzira bi li to moglo biti korisno za društvo, jer to ne zahtijeva provođenje likvidacije.³¹

U obavljanju poslova likvidator je samostalan i ne treba tražiti suglasnost drugih organa društva, ali podliježe nadzoru nadzornog odnosno upravnog odbora i u konačnosti račun polaže skupštini društva prilikom podnošenja likvidacijskih financijskih izvješća.

Likvidatori su dužni naplatiti sve nesporne tražbine od svih dužnika društva. Pri tome može koristiti sva pravna sredstva radi naplate tražbina sudskim putem (pokretanje parničnog, ovršnog ili stečajnog postupka). Kako pokretanje parničnog ili ovršnog postupka utječe na trajanje likvidacije, likvidatori bi trebali voditi računa da ne pokreću takve postupka ako bi bio upitan uspjeh u postupku (npr. nastupila je zastara tražbine) te o razlozima nepokretanja postupka (ili nemogućnosti naplate tražbine) izvijestiti skupštinu društva.

Važna zadaća likvidatora je unovčenje imovine trgovačkog društva iz čega bi proizlazilo da se imovina društva mora unovčiti tijekom likvidacije i da ne bi bilo moguće neunovčene dijelove imovine prenijeti članovima društva. Unovčenje imovine likvidator obavlja na sve dopuštene načine, sklapanjem ugovora, provođenjem javne dražbe, neposrednom pogodbom vodeći računa da se unovčenjem imovine postigne što veća cijena. Likvidator unovčava svu imovinu društva, a ne samo onu koja bi služila podmirenju tražbina, upravo iz razloga što se okončanjem likvidacije društvo briše iz sudskog registra, a članovima društva se mogu prenijeti samo ostvarena gotovinska sredstva. U izvješću o provođenju likvidacije i zaključnom likvidacijskom financijskom izvješću, likvidatori moraju navesti na koji način su unovčili svaki dio imovine trgovačkog društva i koja su sredstva time ostvarili.

Rekli smo da je svrha likvidacije konačno rješenje imovinskopravnih odnosa samih članova društva, međutim do takvih rješenja će doći tek kada se podmire tražbine vjerovnika. Tražbine se podmiruju sredstvima ostvarenim unovčenjem imovine društva. Ako bi likvidator utvrdio da imovina društva ne može namiriti tražbine vjerovnika, tada je dužan obustaviti likvidaciju i podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad društvom.³²

---

²⁹ Vidi VTSRH PŽ-5891/2019 od 17. listopada 2019

³⁰ čl. 374. st. 1. r. 2. ZTD

³¹ Gorenc, Ćesić, Buljan, Brkanić, Komentar Zakona o trgovačkim društvima, Zagreb 2008.

³² čl. 377. ZTD

Tek nakon što se podmire ili osiguraju sve tražbine vjerovnika društva, likvidatori mogu pristupiti podjeli preostalih unovčenih sredstava članovima društva na temelju odluke o podjeli društva.

2.2.3.3. Zastupanje društva

Svi likvidatori zastupaju društvo i to skupno ili samostalno i pojedinačno ako je to određeno statutom odnosno aktom o osnivanju društva ili odlukom suda. Likvidator može zastupati društvo zajedno s prokuristom,³³ što bi značilo da tijekom likvidacije ne prestaju ovlasti prokuriste. Kada likvidatori skupno zastupaju društvo mogu pojedine od njih ovlastiti na poduzimanje određenih poslova ili određenih vrsta poslova.

Ovlasti likvidatora ne mogu se posebno ograničiti, jer su one ograničene samo svrhom likvidacije pa tako ako bi se odlukom skupštine društva ograničile ovlasti likvidatora u zastupanju ta ograničenja bila bi bez učinka prema trećima.

Pri dopisivanju likvidatori su dužni na poslovnom papiru navesti tvrtku društva s naznakom da se društvo nalazi u likvidaciji.³⁴

2.2.3.4. Obvezna izrada likvidacijskih izvješća

Sve ono što likvidatori tijekom likvidacije rade dužni su navesti u svojim zakonom propisanim izvješćima. Međutim, prije nego što počnu sa sastavljanjem prvog zakonom propisanog izvješća (početnog likvidacijsko financijskog izvješća), likvidatori moraju provesti inventuru te popis imovine i obveza pa zakonsko pravilo „odmah po stupanju na dužnost izraditi početna likvidacijska izvješća“³⁵ ne znači doslovno.

Tijekom likvidacije likvidatori obvezno trebaju izraditi tri izvješća i dati ih na prihvaćanje glavnoj skupštini odnosno članovima društva. Prvo izvješće je početno likvidacijsko financijsko izvješće koje se izrađuje odmah po stupanju na dužnost. Drugo izvješće je izvješće o povodu likvidacije koje se izrađuje kada se unovči sva imovina društva i podmire dugovi društva, odnosno tražbine vjerovnika. Treće izvješće je zaključno likvidacijsko financijsko izvješće i izrađuje se nakon podjele preostale imovine članovima društva, a prije podnošenja prijave o brisanju društva u sudski registra.

Vremenski gledano, prvo izvješće bi se trebalo izraditi na samom početku likvidacije kada se obavi inventura (npr. sedam dana od imenovanja likvidatora, odnosno donošenja odluke o prestanku društva). Drugo izvješće se izrađuje kada se podmire dugovi društva, a najkraći rok u kojem bi se oni trebali podmiriti je godina dana od obave poziva vjerovnicima da prijave svoje tražbine. Treće izvješće bi se trebalo izraditi nakon proteka roka od 30 dana od dana kada je odluka o podjeli preostale imovine društva, podijeljena članovima društva.

---

³³ čl. 375. st. 3. ZTD

³⁴ čl. 375, st. 6. ZTD

³⁵ čl. 376. st. 1. ZTD

Glavna skupština društva odnosno članovi društva utvrđuju predmetna izvješća likvidatora i na temelju njih donose odluke po prijedlogu likvidatora (odluku o davanju razrješnice, odluku o podjeli imovine društva).³⁶ Kako je postupak likvidacije hitan to je nužno da se skupština društva i održi da bi se s likvidacijom moglo uredno nastaviti. Zakonom je predviđeno kako treba postupiti ako se skupština društva ne može sastati. Tako ako se skupština društva ne sastane nakon što dva puta bude uredno sazvana, ili se sastane ali ne bude podobna za odlučivanje, smatralo bi se da su izvješća i prijedlog likvidatora za donošenje odluke prihvaćeni kako su predloženi.³⁷

2.2.3.4.1. Početna likvidacijska financijska izvješća

Početna likvidacijska financijska izvješća su temelj za daljnji rad likvidatora, jer sadrže podatke o imovini i njenoj vrijednosti, podatke o dugovima društva i kapitalu društva. Sastavljaju se u skladu sa pravilima Zakona o računovodstvu³⁸ i zavisno od vrste poduzetnika sadrže bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaje, odnosno bilješke uz financijske izvještaje.³⁹

Početna likvidacijska financijska izvješća izrađuju se za cijelu poslovnu godinu pa i za onaj dio poslovne godine koji je prethodio odluci o prestanku društva. U slučaju da likvidacija traje duže od jedne godine, likvidatori sud dužni davati godišnja financijska izvješća za svaku godinu.⁴⁰

Uz početno likvidacijsko financijsko izvješće, likvidatori izrađuju i izvješće o stanju društva koje bi trebalo sadržavati način kako će se pristupiti provođenju likvidacije, ocjenu ima li društvo dovoljno imovine za podmirenje tražbina vjerovnika, plan unovčenja imovine, popis predvidivih troškova likvidacije. Dakle, izvješće bi trebalo biti, u stvari, plan kako će likvidatori provesti likvidaciju.

Skupština društva utvrđuje početno likvidacijsko financijsko izvješće i pri tome daje razrješnicu likvidatorima i članovima nadzornog, odnosno upravnog odbora. Nezadovoljni radom likvidatora članovi društva bi mogli na skupštini društva, opozvati likvidatore i imenovati nove, osim likvidatora koje je prethodno imenovao sud.

Zakonom o računovodstvu uređena je obveza revizije godišnjih financijskih izvještaja,⁴¹ a sud može odlučiti da nije potrebno provesti reviziju godišnjih financijskih izvješća, ako su sve okolnosti društva tako vidljive da revizija u interesu vjerovnika i članova društva nije potrebna.⁴²

2.2.3.4.2. Izvješće o provođenju likvidacije i prijedlog za diobu

---

³⁶ čl. 376. st. 1., čl. 378. st. 2. i čl. 382. st. 2. ZTD

³⁷ čl. 378. st. 3. ZTD. Ovo pravilo bi se odgovarajuće trebao primijeniti na održavanje svih skupština društva tijekom likvidacije kojima je svrha donošenje odluka u svrhu provođenja likvidacije.

³⁸ Narodne novine broj 78/2015, 134/2015, 120/2016, 116/2018, 42/2020, 47/2020, dalje ZR

³⁹ čl. 19. ZR Godišnji financijski izvještaji sastavljaju se i za razdoblje od dana pokretanja postupka likvidacije do datuma završetka postupka likvidacije (st. 10.).

⁴⁰ čl. 19. st. 9. ZR

⁴¹ čl. 20. ZR

⁴² čl. 376. st. 3. ZTD

Nakon što je skupština društva utvrdila početno likvidacijsko financijsko izvješće ili se smatra da je to izvješće prihvaćeno, likvidatori provode likvidaciju ispitujući tražbine vjerovnike, unovčenjem imovine te podmirenjem nespornih tražbina vjerovnika, a osiguranjem spornih tražbina vjerovnika. Tražbine se prijavljuju u roku od šest mjeseci od poziva vjerovnicima da prijave tražbine, što bi značilo da bi protekom toga roka likvidatori imali jasniju sliku koje su sve obveze prema vjerovnicima pa bi mogli ocijeniti hoće li imovina društva biti dostatna za namirenje tih tražbina.

U daljnjem roku od šest mjeseci likvidatori bi prema planu unovčenja imovine društva trebali tu imovinu i unovčiti, naplatiti tražbine od dužnikovih dužnika, te iz ostvarenih sredstava podmiriti ili osigurati tražbine vjerovnika, ako ih društvo ima.

Tek nakon unovčenja sve imovine društva i podmirenja najprije tražbina vjerovnika, a zatim i troškova likvidacije, likvidatori mogu pristupiti izradi izvješća o provođenju likvidacije i dati prijedlog za diobu.⁴³

Izvješće o provođenju likvidacije, trebalo bi se temeljiti na početnom likvidacijskom financijskom izvješću i sadržavati svaki detalj provedene likvidacije s podacima o unovčenoj imovini, naplaćenim tražbinama od dužnika, popisu prijavljenih i neprijavljenih tražbina i njihovom namirenju odnosno osiguranju te troškovima likvidacije. Ako je preostalo sredstava od unovčene imovine i namirenja tražbina vjerovnika i troškova likvidacije, likvidatori su dužni dati prijedlog podjele tih sredstava članovima društva. Prijedlog za podjelu imovine rješava odnose između članova društva. Članovima društva bi se trebala imovina podijeliti razmjerno sudjelovanju njihovih dionica, odnosno udjela u temeljnom kapitalu društva.

Odluku o podjeli imovine donosi skupština društva nakon što je prihvatila izvješće o provođenju likvidacije i to običnom većinom danih glasova. Ako se skupština ne bi mogla dva puta sastati, a uredno je sazvana smatralo bi se da je prihvaćen prijedlog likvidatora o podjeli imovine.

2.2.3.4.3. Zaključna likvidacijska financijska izvješća i izvješće o provedenoj likvidaciji

Zaključna likvidacijska izvješća i izvješće o provedenoj likvidaciji, donosi skupština društva nakon što likvidatori postupe po odluci o podjeli preostale imovine članovima društva.

Zakonom nije uređen sadržaj navedenih izvješća, ali zaključno likvidacijsko financijsko izvješće trebalo bi sadržavati podatke o raspodjeli preostalih sredstava članovima društva, dakle, radilo bi se o izvješću koje bi pokrilo razdoblje od odluke o podjeli društva do same podjele preostale imovine članovima društva te podatke o osiguranim tražbinama vjerovnika.

Izvješće o provedenoj likvidaciji trebalo bi sadržavati podatke o cjelokupno provedenoj likvidaciji od provedene inventure u društvu do podjele imovine članovima društva.

---

⁴³ čl. 378. ZTD

Prihvatanjem navedenih izvješća stječu se uvjeti za podnošenje prijave sudu za brisanje društva.

2.2.4. Zaštita i položaj vjerovnika u likvidaciji

Vjerovnici društva koji su neku svoju stvar dali društvu na korištenje, smatraju se izlučnim vjerovnicima i nakon što društvo donese odluku o prestanku društva, mogu odmah ostvarivati svoje pravo na izlučenje predmeta koji ne ulazi u imovinu društva.

Vjerovnici koji imaju založna prava na imovini društva mogu svoje pravo ostvarivati po općim pravilima o namirenju osiguranih tražbina i likvidacija se ne bi mogla provesti ako ti vjerovnici nisu namireni u cijelosti.⁴⁴

Vjerovnici neosiguranih tražbina namiruju se tijekom postupka likvidacije u cjelokupnom iznosu njihovih tražbina (glavnica i kamate).

Vjerovnici društva u likvidaciji svoje tražbine ostvaruju prijavom likvidatoru u roku od šest mjeseci od dana objave poziva u glasilu društva odnosno na internetskoj stranici sudskog registra. Međutim, za razliku od prijave tražbine u stečajnom postupku, prepuštanjem roka za prijavu tražbine vjerovnici ne gube pravo na namirenje tražbine.

Naime, postoje dva pravila o namirenju tražbina vjerovnika koji nisu prijavili svoje tražbine. Prvo pravilo odnosi se na likvidatoru poznate vjerovnike koje je on dužan najprije posebno obavijestiti, a ako unatoč tome takav vjerovnik ne prijavi tražbinu u roku od šest mjeseci, njemu dugovani iznos treba se pohraniti na sudu na rok od šest mjeseci. Ako u tom roku vjerovnik ne podigne osigurana sredstva tada se odlukom o podjeli društva može odlučiti kako će se ta sredstva podijeliti, ili se taj iznos predaje općini na čijem se području nalazi sjedište društva.⁴⁵

Drugo pravilo odnosi se na likvidatoru nepoznate tražbine vjerovnika koji ako ne prijave tražbine u roku od šest mjeseci, mogu namirenje tražbine ostvariti i nakon proteka toga roka, ali samo iz imovine koja još nije podijeljena članovima društva. U tom slučaju takvi vjerovnici možda ne bi mogli namiriti cjelokupnu tražbinu, ali svojom krivnjom.

U slučaju spornih tražbina, imovina bi se mogla podijeliti članovima društva samo ako bi se takvim vjerovnicima dalo osiguranje da će im se tražbina namiriti po utvrđenju. Dakle za sporne tražbine, likvidatori bi trebali dati osiguranje, a što bi trebala prihvatiti skupština društva. To bi nadalje značilo da bez davanja osiguranja spornim tražbinama ne bi se mogla okončati likvidacija, a ako bi se takvim vjerovnicima dalo osiguranje, likvidacija bi se mogla okončati.

Što se tiče nedospjelih, a nespornih tražbina, Zakon o trgovačkim društvima, nije ponudio rješenje kao za sporne tražbine pa bi kod takvih tražbina trebala vrijediti pravila koja vrijede za poznate i nepoznate vjerovnika dospjelih tražbina. Poznatim vjerovnicima nedospjelih tražbina treba dugovani iznos po dospijeću pohraniti na

---

⁴⁴ likvidatori bi trebali obustaviti likvidaciju ako se ne može namiriti tražbina toga vjerovnika u cijelosti i predložiti otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom.

⁴⁵ čl. 379. st. 2. ZTD

sudu, a nepoznate, nedospjele tražbina se mogu namiriti samo od onih sredstava koja su ostala za podjelu članovima društva.⁴⁶

U svakom slučaju, vjerovnicima društva u likvidaciji pružena je zaštita time što s jedne strane, tražbine mogu prijaviti u tom postupku, a s druge strane da se imovina ne može podijeliti članovima društva prije nego što protekne godina dana od dana objave poziva vjerovnicima da prijave svoje tražbine.⁴⁷ Navedeni rok je utvrđen kao minimalan rok pa se taj rok ne bi mogao skratiti čak i u slučaju da društvo nema vjerovnika, odnosno da su namireni svi poznati vjerovnici.

2.2.5. Prava i obveze članova društva u likvidaciji

Članovi društva donose odluku o prestanku društva s ciljem da se po okončanju likvidacije riješe njihovi međusobni odnosi. Ti odnosi se mogu riješiti na dva načina. Jedan je prijaviti tražbinu prema društvu ako je imaju s osnove obveznog odnosa koji imaju s društvom ili imovinskih prava s osnova članstva u društvu (isplata dividende ili dobiti), ali ne onu koja proizlazi iz njihovog položaja člana društva. Druga je prihvatiti preostalu imovinu nakon namirenja tražbina vjerovnika na temelju odluke o podjeli imovine.

Pravo na namirenje na temelju prijave tražbine, članovi društva imaju kao i svi ostali vjerovnici društva i to svoje pravo ostvaruju prije donošenje odluke o podjeli preostale imovine.

Pravo na podjelu preostale imovine na temelju odluke o podjeli imovine, članovi društva imaju u roku od trideset dana od dana kada je odluka o podjeli imovine donesena.⁴⁸ Navedeni rok je zakonski rok što bi značilo da bi društvo došlo u zakašnjenje s ispunjenjem obveze protekom toga roka, ali bi zahtjev za kamate članovi društva mogli ostvarivati samo od likvidatora temeljem pravila o njihovoj odgovornosti za štetu.

2.2.6. Okončanje likvidacije

Likvidacija se okončava prijavom sudu upisa brisanja društva iz sudskog registra kada likvidator provede likvidaciju i skupština društva prihvati zaključna likvidacijska financijska izvješća.

Prijavu sudu podnose likvidatori i uz prijavu trebaju dostaviti odluku skupštine društva i prijepis zapisnika iz kojega je vidljivo da je glavna skupština prihvatila zaključna likvidacijska financijska izvješća i izvješća likvidatora te da je likvidatorima dana razrješnica.⁴⁹

Registarski sud samo ispituje postojanje pretpostavki za upis propisane Zakonom o sudskom registru, odnosno ispituje je li prijavu podnijela ovlaštena osoba

⁴⁶ tako i Gorenc uz bilješku 31.

Na nedospjele tražbine primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima pa tako i primanje ispunjenja prije dospelosti (čl. 175.)

⁴⁷ čl. 379. st. 1. ZTD. Kod jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću imovina društva može se podijeliti članovima društva u roku od šest mjeseci od objave poziva vjerovnicima da prijave svoje tražbine, čl. 472. st. 2. ZTD

⁴⁸ čl. 380. st. 1. ZTD

⁴⁹ čl. 382. st. 2. ZTD. Ova odredba odnosi se i na društvo s ograničenom odgovornošću s time da se odluka članova društva donosi u obliku javnobilježničke isprave.

i jesu li dostavljene sve potrebne isprave, Ako su te pretpostavke ispunjene, sud provodi upis brisanja trgovačkog društva iz sudskog registra⁵⁰, čime to društvo i prestaje postojati.

Likvidatori su dužni čuvati poslovne knjige i dokumentaciju društva u rokovima određenim posebnim propisima ili povjeriti na čuvanje osobi koja pruža usluge pohrane poslovne dokumentacije u skladu s pravilima kojima se uređuje postupanje s arhivskim gradivom i arhivama. Poslovne knjige i dokumentaciju može se pohraniti i u elektroničkom obliku. U sudski registar upisat će se kod koga su i gdje pohranjene poslovne knjige i dokumentacija društva. Naknada za pohranu i čuvanje poslovnih knjiga i dokumentacije društva podmiruje se na teret društva prije njegova brisanja, a ne može prelaziti opravdane troškove digitalizacije poslovnih knjiga i dokumentacije društva, izrade njihova popisa te njihova sigurnog čuvanja i zaštite u elektroničkom obliku.

Sud će dioničarima i vjerovnicima društva, a i drugim osobama koje učine vjerojatnim da za to imaju opravdani interes, odobriti uvid u poslovne knjige i dokumentaciju iz prethodnoga stavka ovoga članka. Za uvid u pohranjene poslovne knjige i dokumentaciju društva te izradu njihovih preslika plaća se naknada koja ne može biti viša od naknade koja se plaća za uvid i izradu preslika arhivske građe pohranjene u Hrvatskom državnom arhivu.⁵¹ Ne postupanje po ovom uređenju predviđeno je kao prekršaj za koji se može fizičkoj osoba izreći novčana kazna.⁵²

2.2.7. Nastavljanje društva

Unatoč tome što je društvo donijelo odluku o prestanku društva, likvidacija ne mora uvijek biti posljedica ovakve odluke iako to članovi društva u trenutku donošenja odluke to i žele.

Članovi društva, odnosno skupština vjerovnika može tijekom likvidacije donijeti odluku o nastavljanju društva. Za takvu odluku traži se da se dadu glasovi koji predstavljaju najmanje tri četvrtine glasova temeljnog kapitala zastupljenoga na glavnoj skupštini (skupštini) pri donošenju odluke.⁵³ Navedena odluka može se donijeti samo dok nije počela podjela imovine članovima društva na temelju odluke o podjeli. Prilikom upisa odluke o nastavljanju društva, koja odluka je konstitutivna upisom u sudski registar, likvidatori moraju sudu dokazati da još nisu počeli s podjelom imovine članovima društva.⁵⁴

---

⁵⁰ čl. 43. ZSR

⁵¹ novo uređenje prema odredbi članka 382. st. 4.i 5. ZTD

⁵² čl. 630. st. 1. t. 55- a ZTD

Problem koji bi se mogao pojaviti kod ovakvog uređenja je pitanje hoće li podatak o tome gdje i kod koga su pohranjene poslovne knjige i dokumentacija upisivati prilikom donošenja rješenja o brisanju trgovačkog društva iz sudskog registra. Ako bi taj podatak bio sastavni dio takvog rješenja, zbog ne postupanja po navedenoj odredbi ne bi se mogla donijeti konačna odluka o brisanju društva iz sudskog registra dok tog podatka nema, čime se ne bi mogla niti okončati likvidacija.

⁵³ čl. 384. st. 1. ZTD statutom, odnosno aktom o osnivanju može se odrediti veća većina.

⁵⁴ čl. 384. st. 3. ZTD nije jasno kako bi tu činjenicu likvidatori mogli dokazati, pa bi očito bilo dovoljno da to likvidator izjavi.

2.2.8. Obustava likvidacije

Polazeći od toga da se likvidacija može provesti samo ako nema vjerovnika ili ako se tražbine vjerovnika mogu namiriti ili osigurati u njihovoj ukupnosti, likvidatori bi morali odmah obustaviti likvidaciju, ako na temelju prijavljenih tražbina utvrde da imovina društva nije dovoljna za to da se podmire sve tražbine vjerovnika s kamatama. Istovremeno bi trebali podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad trgovačkim društvom.

Razlog ovakvom uređenju je načelo karakteristično za stečajni postupak prema kojem se samo u stečajnom postupku vjerovnici mogu namirivati prioriteto i razmjerno. To bi značilo da bi radnja likvidatora kojom podmire tražbine nekih vjerovnika, a za namirenje ostalih tražbina ne bi bilo dovoljno sredstava, bile pobojne pa likvidatori ne bi smjeli pristupiti namirenju vjerovnika, ako nemaju dovoljno osiguranih sredstava za namirenje ili osiguranje svih tražbina vjerovnika trgovačkog društva u likvidaciji.⁵⁵

Pravilo o obvezi obustave likvidacije uređeno je člancima Zakona o trgovačkim društvima, odmah nakon članaka kojim je uređena obveze likvidatora da odmah pri stupanju na dužnost moraju izraditi početna likvidacijska financijska izvješća, što je i logično, jer već pri izradi toga izvješća likvidatori mogu imati naznaku je li imovina društva dovoljna za namirenje poznatih vjerovnika. Nakon što prođe rok od šest mjeseci u kojem vjerovnici prijavljuju tražbine, likvidatori bi već s velikom sigurnošću mogli znati je li moguće nastaviti s likvidacijom. Ako to nije moguće jer imovina ne može pokriti sve obveze prema vjerovnicima, ne bi smjeli nastaviti s provođenjem likvidacije.

2.2.9. Imovina bisanog društva nakon provedene likvidacije društva

U pogledu imovine ostale nakon provedene redovne likvidacije društva kapitala, Zakon o trgovačkim društvima samo propisuje da ako se pokaže da to brisano društvo ima imovinu koju bi trebalo podijeliti treba provesti likvidaciju imovine društva. Likvidatore na prijedlog zainteresiranih osoba imenuje sud.⁵⁶ Dakle, da bi se proveo postupak likvidacije te imovine potrebno je da su ispunjene slijedeće pretpostavke: (1) postojanje prijedloga zainteresirane osobe i (2) postojanje imovine koja se može podijeliti. Zainteresirana osoba će morati dokazati svoj pravni interes, a imovina bi trebala biti likvidana odnosno unovčiva kako bi se u postupku likvidacije mogla podijeliti. Postavlja se pitanje kome se ta imovina ima podijeliti? Polazeći od pravila da se likvidacija može provesti samo ako se mogu u punom iznosu namiriti vjerovnici ako ih društvo ima, onda je za pretpostaviti da bi se sredstava ostvarena unovčenjem te imovine trebala podijeliti članovima društva pa bi samim time oni bili zainteresirane osobe. Međutim, dogodit će se i situacije u kojem će se utvrditi da nisu namireni poznati vjerovnici pa bi se trebalo utvđivati njihovo pravo na namirenje tražbine.

---

⁵⁵ za nepoštivanje ovog pravila, likvidatori mogu odgovarati za štetu.

⁵⁶ čl. 367. st. 2. ZTD

2.3. Prestanak društva po skraćenom postupku bez likvidacija

Brisanje društva iz sudskog registra zbog prestanka društva po skraćenom postupku bez likvidacije uvedeno je u naš pravni sustav Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima iz 2019. godine.⁵⁷ Pravilima uvedenim tim izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima pokušano je omogućiti članovima trgovačkog društva kapitala da donesu odluku o prestanku društva bez provođenja likvidacije i na taj način izbjegnu dugotrajniji postupak likvidacije.

2.3.1. Pretpostavke za prestanak društva po skraćenom postupku

Prestanak društva po skraćenom postupku dopušten je samo (1) ako se radi o točno određenom trgovačkom društvu, (2) ako su članovi društva donijeli odluku o takvom prestanku društva, (3) ako društvo nema vjerovnika te ako se ne radi o društvu koji obavlja djelatnost za koju je potrebna suglasnost.

2.3.1.1. Oblik trgovačkog društva

Prestanak društva po skraćenom postupku kao institut predviđen je samo za društva kapitala i to društvo s ograničenom odgovornošću i jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću. Za dioničko društvo i dalje vrijede samo pravila o redovnoj likvidaciji na temelju odluke glavne skupštine društva. Dakle, društvo s ograničenom odgovornošću i jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću može prestati na temelju odluke članova društva nakon čega se provodi likvidacija nad društvom i na temelju odluke članova društva po skraćenom postupku bez likvidacije.

2.3.1.2. Odluka članova društva

Likvidacija je dopuštena uvijek, ako su članovi društva zakonom propisanom većinom donijeli odluku o prestanku društva.⁵⁸ Međutim, ako se želi prestanak društva bez likvidacije u skraćenom postupku, potrebno je da članovi društva suglasno donesu odluku o takvom prestanku.⁵⁹ Odluka mora izričito sadržavati navod da društvo prestaje po skraćenom postupku. Pored toga mora sadržavati podatke o (1) tvrtci, sjedište, osobnom identifikacijskom broju i matičnom broju subjekta društva koje na taj način prestaje, (2) ukupnom broju članova društva, uz navođenje imena i prezimena, prebivališta i osobnog identifikacijskog broja, odnosno tvrtke, sjedišta te osobnog identifikacijskog broja svakog člana te (3) plan raspodjele imovine društva.

Zakonom je propisana forma odluke i isprava koje se uz odluku dostavljaju sudu pa ako bi se odluke donosile od strane punomoćnika na temelju specijalne punomoći i ta punomoć mora imati istu formu.⁶⁰

Skraćeni postupak bez likvidacije ne može se provesti nad društvom za čiju je djelatnost potrebna suglasnost, dozvola ili drugi akt nadležnog tijela ili je zakonom za

⁵⁷ Narodne novine broj 40/2019

⁵⁸ većinom od najmanje tri četvrtine od danih glasova na skupštini društva (čl. 467. st. 1. ZTD)

⁵⁹ čl. 472.a st. 1. ZTD

⁶⁰ Vidi VTSRH Pž-327/2021 od 2. veljače 2021. i Pž-327/2021 od 2. veljače 2021.

pojedine djelatnosti propisano da ih mogu obavljati samo određeni oblici trgovačkih društava.⁶¹

2.3.1.3. Plan raspodjele imovine

Plan raspodjele imovine, zamjenjuje odluku o podjeli imovine koju članovi društva donose u postupku likvidacije. Na temelju te odluke se članovima društva u postupku likvidacije dijeli imovina koju su unovčili likvidatori, a nakon što su namirene ili osigurane tražbine vjerovnika i namireni troškovi postupka likvidacije.⁶²

Zakon o trovačkim društvima ne propisuje što sadrži plan raspodjele imovine pa se osnovano postavlja pitanje kakav bi mogao biti sadržaj takvog plana. Budući da se ne provodi likvidacija nad društvom i vjerovnici ne prijavljuju tražbine, jer društvo ne bi trebalo imati vjerovnike, značilo bi da se cjelokupna imovina trebala raspodijeliti članovima društva.

Ako društvo od imovine ima samo novčana sredstva na žiro računu društva, nije sporno da plan raspodjele imovine treba sadržavati samo omjer raspodjele tih novčanih sredstava članovima društva razmjerno sudjelovanju njihovih poslovnih udjela u društvu.⁶³ Isto tako ako društvo nema imovine u planu raspodjele će se navesti da društvo nema imovine.

Međutim, ako društvo ima imovinu koja se sastoji od pokretnina i nekretnina ili prava, postavljaju se najmanje dva pitanja: mora li se imovina unovčiti prije donošenja odluke o prestanku društva po skraćenom postupku ili se mogu članovima društva prenijeti pokretne i nepokretne stvari ili prava? Zakon o trgovačkim društvima u odredbama o planu raspodjele ta pitanja ne rješava.

Stoga ćemo razmotriti pravila o podjeli imovine kod likvidacije društva na temelju odluke društva. Ta pravila su jasna i određuju da su likvidatori dužni unovčiti imovinu društva⁶⁴ te nakon njenog unovčenja namiriti tražbine vjerovnika i troškove postupka. Ostatak gotovinskih sredstava podjeljuju se članovima društva na temelju odluke o podjeli imovine. Ako bi se prihvatila ta pravila, jer drugih nema, značilo bi da bi plan raspodjele mogao sadržavati samo raspodjelu gotovinskih sredstava, što bi bilo i jedino prihvatljivo rješenje.

Ako bi se prihvatilo da bi se planom raspodjele moglo na članove društva prenijeti stvari i prava, a što ne bi imalo valjanog uporišta u zakonu, tada bi plan raspodjele trebao sadržavati sve valjane podatke za prijenos pokretnina i nekretnina te prava na članove društva, a da bi se taj prijenos mogao valjano i provesti. Taj plan raspodjele trebao bi biti valjana osnova za prijenos prava vlasništva s društva na njegove članove. Autor članka je mišljenja da bi se i na skraćeni postupak trebala primijeniti pravila o podjeli imovine članovima društva kod likvidacije, što bi značilo da bi plan raspodjele mogao sadržavati samo podatke o podjeli gotovinskih sredstava članovima društva, ako je društvo imalo imovinu.

⁶¹ čl. 472.g. ZTD Vidi VTSRH Pž-5481/2021 od 24. studenog 2021. i VTSRH Pž-4162/2021 od 8. rujna 2021.

⁶² čl. 380. ZTD

⁶³ čl. 380. st. 2. ZTD

⁶⁴ čl. 374. st. 1. ZTD

Odluka o prestanku društva po skraćenom postupku donosi se u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik i društvo mora bez odgađanja na internetskoj stranici sudskog registra i u glasilu društva, ako ga društvo ima.

2.3.2. Nepostojanje vjerovnika

Treća kumulativna pretpostavka za provođenje skraćenog postupka bez likvidacije je da društvo s ograničenom odgovornošću ili jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću nema nepodmirenih obveza prema radnicima i bivšim radnicima društva niti drugih nepodmirenih obveza po osnovi radnog odnosa radnika i bivših radnika i da nema spornih ni nespornih, dospjelih ni nedospjelih obveza prema drugim vjerovnicima.⁶⁵ Ova pretpostavka dokazuje se izjavom članova društva u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrđuje javni bilježnik i potvrdnom da društvo nema nepodmireni dospjeli dug po osnovi javnih davanja kako je definirano poreznim propisima.

Potvrdu da društvo nema nepodmireni dospjeli dug po osnovi javnih davanja izdaje Ministarstvo financija, Porezna uprava i sadrži samo podatke ima li ili nema društvo dug koji se smatra javnim davanjem. Javna davanja su porezi i druga javna davanja prema Općem poreznom zakonu.⁶⁶

Da društvo nema obveze prema radnicima i ostalim vjerovnicima, dokazuje se izjavom članova društva u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrđuje javni bilježnik. U slučaju da ta izjava ipak ne bila istinita, odnosno ako bi se naknadno utvrdilo da takve obveze postoje, članovi društva su dužni dati i izjavu da se obvezuju podmiriti, solidarno sa svim ostalim članovima društva, sve preostale obveze društva.⁶⁷

Zajedno s odlukom o prestanku društva po skraćenom postupku, društvo mora bez odgađanja na internetskoj stranici sudskog registra i u glasilu društva, ako ga društvo ima, objaviti izjavu članova društva o nepostojanju duga prema radnicima i ostalim vjerovnicima i obvezu da će namiriti tražbine vjerovnika ako se naknadno utvrde.⁶⁸

2.3.3. Uloga registarskog suda

Sud ne provodi skraćeni postupak, kao što niti ne provodi likvidaciju nakon što društvo donese odluku o prestanku društva, već postupa po prijavama promjene podataka u sudskom registru.

---

⁶⁵ čl. 472.a st. 3. ZTD

⁶⁶ čl. 2. Općeg poreznog zakona, Narodne novine 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20. Drugim javnim davanjem smatraju se carine, pristojbe, doprinosi, naknade za koncesije, novčane kazne za prekršaje i sva davanja čije je utvrđenje i/ili naplata i/ili nadzor prema poreznim propisima. Iz primjerka potvrde koju izdaje Ministarstvo financija, Porezna uprava prilikom podnošenja prijave u sudski registar prestanka društva po skraćenom postupku, razvidno je da porezna uprava pogrešno navodi da se potvrda izdaje u svrhu likvidacije društava. Pravilno bi bilo navesti da se potvrda izdaje u svrhu provođenja prestanka društva po skraćenom postupku bez likvidacije.

⁶⁸ čl. 471.a st. 5. ZTD, Vidi VTSRH Pž-141/2021 od 20. siječnja 2021.

Postupak za upis u sudski registar (kao i za upis promjena u sudski registar) izvanparnični je i strogo formalni postupak. Postupak ispitivanja pretpostavki za upis u sudski registar propisan je odredbom članka 43. Zakona o sudskom registru. Stavkom 1. tog članka propisano je da, prije nego što donese rješenje o upisu, registarski sud ispituje je li udovoljeno pretpostavkama za osnovanost prijave iz zahtjeva za upis. Stavkom 3. tog članka propisane su pretpostavke osnovanosti prijave za upis, dok je stavkom 4. tog članka propisano da je zahtjev za upis u sudski registar osnovan, ako registarski sud utvrdi da su ispunjene zakonom utvrđene pretpostavke za upis u registar.

Prema navedenim odredbama prijava za upis je osnovana: 1. ako je podnesena od ovlaštene osobe, 2. ako je podnesena u zakonom propisanom obliku, 3. ako ima propisani sadržaj, 4. ako su uz prijavu priložene propisane isprave u zakonom propisanom obliku i ako nisu starije od godinu dana, 5. ako je u suglasnosti s odredbama akta kojima se određeni podaci ili promjene upisuju u registar, odnosno ako je u suglasnosti s priloženim ispravama, 6. ako sadrži zahtjev s podacima za koje je propisano da se upisuju u registar, 7. ako predmet poslovanja nije zakonom zabranjen i nije suprotan moralu društva.

Dakle, registarski sud ocjenjuje je li društvo uz prijavu prestanka društava po skraćenom postupku dostavio (1) odluku članova društva o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije, (2) izjavu članova društva iz članka 472.a st. 3. Zakona o trgovačkim društvima i (3) potvrdu da društvo nema nepodmireni dug po osnovi javnih davanja.

Ako je društvo uz prijavu dostavilo sve propisane isprave, registarski sud po službenoj dužnosti donosi rješenje o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije i obvezno navodi da će se rješenje ukinuti ako protiv njega bude izjavljen osnovan prigovor.⁶⁹

Zakonom je predviđeno da registarski sud može zatražiti od članova dodatni dokaz kojim se potvrđuje istinitost navoda iz izjave da društvo nema obveze prema vjerovnicima, a može zatražiti i da članovi daju odgovarajuće osiguranje iz kojeg će se namiriti vjerovnici društva, pokaže li se da je društvo imalo nepodmirene obveze prema vjerovnicima. Kako društvo mora objaviti odluku o prestanku društva po skraćenom postupku i prije upisa podnošenja prijave o upisu odluke u sudski registar, moguće je da sud prije upisa takve odluke u sudskom registru sazna da društvo ima dugovanja. U takvom slučaju, zakonodavac je predvidio da sud može zatražiti od članova društva odgovarajuće osiguranje iz kojeg će se namiriti vjerovnici društva pokaže li se da je društvo imalo nepodmirene obveze prema vjerovnicima.

Na prvi pogled se takva odredba čini nelogičnom, jer ako društvo ima vjerovnike tada ne bi bilo niti pretpostavke za provođenje skraćenog postupka bez likvidacije. Ali ova odredba bi imala svoje uporište u situaciji kada sud sazna da društvo ima dugove prema vjerovnicima prije upisa odluke o prestanku društva, ali ipak takvu odluku mora upisati u sudski registar, jer su s jedne strane, uz prijavu

---

⁶⁹ nije jasno zbog čega je to trebalo posebno navoditi u izreci rješenja o upisu u sudski registar, jer svaki osnovani prigovor onemogućava provedbu prijave upisa u sudski registar.

upisa podataka u sudski registar dostavljene sve zakonom propisane isprave, a s druge strane, vjerovnici nisu iskoristili prigovor kao pravni lijek protiv navedene odluke.

Iz navedenih odredbi bi proizlazilo da uloga registarskog suda nije kontrola osnovanosti izjava članova društva ili potvrde da društvo nema nepodmireni dospelji dug po osnovi javnih davana. Osobe kojima bi takvim izjavama bila povrijeđena prava (vjerovnici) imaju na raspolaganju institut prigovora protiv rješenja o prestanku društva, budući da se navedeno rješenje objavljuje u sudskom registru.

2.3.4. Prigovor protiv rješenja o prestanku društva po skraćenom postupku

Ako društvo po ovlaštenim osobama, uz prijavu upisa u sudski registar prestanka društva po skraćenom postupku, dostavi sve potrebne isprave, registarski sud takav upis i provodi. Pravni lijek protiv toga rješenja je prigovor.

Rok za podnošenje prigovora je 30 dana od dana objave rješenja.⁷⁰ Radi se o zakonskom, prekluzivnom roku što znači da se propuštanjem toga roka, gubi pravo na poduzimanje te radnje.

Ovlaštenici na podnošenje prigovora su: članovi društva, vjerovnici društva ili državna tijela.⁷¹

Ako se za skraćeni postupak zahtijeva da članovi društva moraju donijeti suglasno odluku o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije, postavlja se pitanje zašto je zakonodavac članovima društva ipak dao pravo na podnošenje prigovora iako je udovoljeno njihovom zahtjevu za upis odluke koju su donijeli, u sudski registar. U praksi se, autor ovog članka nije za sada sreo s takvom situacijom pa bi se moglo teoretski raditi o situaciji da su članovi društva dali izjavu kako društvo nema vjerovnika pa to žele ispraviti jer društvo ipak ima vjerovnike (što je manje vjerojatno). Zakonodavac je previdio da bi prigovor protiv rješenja o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije, mogao biti osnovan ako su oštećeni članovi društva. Nije jasno koji bi i kako članovi društva bili oštećeni kada je za odluku o prestanku društva po tom postupku potrebna suglasnost svih članova društva. Ako takve suglasnosti ne bi bilo registarski sud ne bi mogao donijeti rješenje o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije, budući da nije valjana jedna od isprava dostavljena uz prijavu. Ako bi se radilo o oštećenju članova društva kroz plan raspodjele isto tako je potrebno navesti da se taj plan donosi suglasnom voljom svih članova društva pa će očito sudska praksa ukazati na postojanje pravnog interesa za podnošenje prigovora od strane članova društva.

Pretpostavka je da će se nad društvom provesti skraćeni postupak bez likvidacije, ako društvo nema vjerovnike. Međutim, za slučaj da vjerovnici ipak postoje zakonodavac je uredio neka pravila o zaštiti vjerovnika. Prvo članovi društva se izjavom u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik obvezuju podmiriti obveze prema vjerovnicima.⁷² Radi se o spornim i

---

⁷⁰ Čl. 472b st. 5. ZTD-a

⁷¹ Čl. 472.c st.1. ZTD-a

⁷² javnobilježnički akt je ovršna isprava ako je u njemu utvrđena određena obveza na činidbu o kojoj se stranke mogu nagoditi i ako sadrži izjavu obvezanika o tome da se na temelju tog akta može radi

nespornim, dospjelim i nedospjelim obvezama prema svim drugim vjerovnicima, kao i prema radnicima i bivšim radnicima društva s osnova radnog odnosa. Drugo, registarski sud može, radi zaštite vjerovnika, od članova društva zatražiti da daju odgovarajuće osiguranje.⁷³ Mogu podnijeti prigovor u roku od 30 dana od dana objave rješenja o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije. Mogu podnijeti i žalbu protiv rješenja o brisanju društva iz sudskog registra u roku od 15 dana od objave rješenja o brisanju.⁷⁴ Ako sud ocijeni da je prigovor vjerovnika osnovan, da postoji mogućnost da se oštete vjerovnici, tada će donijeti rješenje o ukidanju rješenja o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije. Iz zakonskog rješenja „da postoji mogućnost da se oštete vjerovnici⁷⁵“ dalo bi se zaključiti da sama činjenica da postoje vjerovnici ne bi možda bila dovoljna za ukidanje navedenog rješenja, već je potrebno i utvrđenje da postoji mogućnost oštećenja vjerovnika. To bi značilo da bi registarski sud trebao ocjenjivati mogućnost oštećenja u izvanparničnom postupku, što je u suprotnosti s osnovnim pretpostavkama za provođenje skraćenog postupka bez likvidacije (da društvo nema vjerovnika). Međutim, kako članovi društva kod skraćenog postupka bez likvidacije za obveze društva odgovaraju cijelom svojom imovinom, moglo bi se dogoditi da sudska praksa krene u smjeru, da unatoč tome što postoje tražbine vjerovnika, prigovor ne bi bio osnovan ako sud nađe da vjerovnici neće biti oštećeni jer članovi društva obveze prema vjerovnicima mogu namiriti u cijelosti.⁷⁶

Prigovor protiv rješenja o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije, mogu podnijeti i državna tijela.⁷⁷ Nije jasno koji bi pravni interes imala tijela državne uprave za podnošenje prigovora, osim da su oni sami vjerovnici ili da je npr. Ministarstvo financija Porezna uprava izdala pogrešnu potvrdu o postojanju duga po osnovi javnih davanja pa to želi ispraviti putem prigovora (što se u praksi i događa).⁷⁸

Registarski sud koji je donio rješenje o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije, odlučuje o prigovoru protiv toga rješenja. Povodom toga prigovora registarski sud može odbaciti prigovor, odbiti prigovor kao neosnovan ili ukinuti rješenje o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije. Prigovor bi se trebao odbaciti ako je podnesen od osobe koja nije ovlaštena podnijeti prigovor

---

ostvarenja dužne činidbe, nakon dospelosti obveze, neposredno provesti prisilnu ovrhu (čl. 54. st. 1. Zakona o javnom bilježništvu, Narodne novine broj

78/1993, 29/1994, 162/1998, 16/2007, 75/2009, 120/2016

⁷³ Čl. 472b. st. 3. ZTD

⁷⁴ Žalbu bi mogli podnijeli samo ako su prethodno podnijeli i prigovor protiv rješenja o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije. Vidi VTSRH PŽ-139/2021 od 13. siječnja 2021.

⁷⁵ Čl. 472.c st. 3. ZTD

⁷⁶ U ovakvom slučaju registarski sud bi trebao provoditi postupak utvrđenja oštećenja što je manje vjerojatno s obzirom da se radi o izvanparničnom postupku.

⁷⁷ Nije jasan pojam državna tijela, jer postoji pojam tijela državne uprave (ministarstva i državne upravne organizacije, Zakon o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave, Narodne novine broj 85/2020).

⁷⁸ Ovdje bi valjalo ukazati da potvrda Ministarstva financija, Porezne uprave koja se izdaje kao obrazac, sadrži pogrešni navod svrhe, U potvrdi se navodi da se izdaje u svrhu likvidacije, a trebalo bi valjano navesti da se izdaje u svrhu prestanka društva po skraćenom postupku bez likvidacije.

ili prigovor nije pravovremen. Ako je prigovor osnovan donosi se rješenje o ukidanju rješenja o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije. Donošenjem odluke o prigovoru ispunjene su pretpostavke za završetka skraćenog postupka bez likvidacije, ako već nije odbačena ili odbijana prijava za upis odluke o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije.

2.3.5. Završetak skraćenog postupka

Skraćeni postupak bez likvidacije, dakle može završiti (1) odbijanjem ili odbačajem prijave prestanka društva, (2) brisanjem društva iz sudskog registra ili (3) ukidanjem rješenja o prestanku društva bez likvidacije.

Prijava prestanka društva po skraćenom postupku bi se trebala odbaciti ako je npr. podnesena od neovlaštene osobe. U slučaju da prijava ima nedostataka tada sud primjenom pravila parničnog postupka⁷⁹ poziva predlagatelja na dopunu prijave. Ako predlagatelj ne postupi po nalogu suda prijava se smatra povučenom ili se odbacuje.

Do brisanja društva iz sudskog registra doći će ako nije podnesen prigovor protiv rješenja o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije ili ako je prigovor odbačen ili odbijen. U takovom slučaju sud donosi rješenje o brisanju društva iz sudskog registra i to rješenje objavljuje na internetskoj stranici sudskog registra.⁸⁰ Protiv tog rješenja dopuštena je žalba u roku od 15 dana od dana objave rješenja.⁸¹ Za razliku od ovlaštenja na podnošenje prigovora, zakonodavac nije naveo tko je ovlašten podnijeti žalbu protiv tog rješenja. Opravdano je za zaključiti da bi žalbu mogli podnijeti oni ovlaštenici koji mogu podnijeti i prigovor protiv rješenja o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije. Ako je tome tako tada bi žalba mogla biti osnovana samo ako je žalitelj prethodno podnio i prigovor. Ovakav zaključak proizlazi iz činjenice da do brisanja društva iz sudskog registra po skraćenom postupku dolazi samo ako nije podnesen prigovor ili ako sud odbaci ili odbije prigovor.

S druge strane, ako sud ocijeni da je osnovan prigovor protiv rješenja o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije (1) donosi rješenje o ukidanju rješenja o prestanku društva bez likvidacije i (2) o tome obavijestiti društvo da mora nastaviti postupak likvidacije u skladu sa Zakonom o trgovačkim društvima. To rješenje se objavljuje na internetskoj stranici sudskog registra i objavljuje u glasilu društva, ako ga društvo ima. Pravomoćnošću rješenja o ukidanju rješenja o prestanku društva bez likvidacije izjave članova društva kojima se obvezuju ispuniti obveze društva, gube pravni učinak.⁸²

Zakonodavac je odredio da „društvo mora nastaviti postupak likvidacije.“ Postupak likvidacije uređen je odredbama članaka 472. ZTDa u vezi s odredbama članka 368. stavak 3., članaka 369. do 370. i članaka 372. do 384. Zakona o

---

⁷⁹ čl. 109. Zakona o parničnom postupku, Narodne novine broj 53/1991, 91/1992, 112/1999, 129/2000, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 96/2008, 84/2008, 123/2008, 57/2011, 25/2013, 89/2014, 70/2019 koji se primjenjuje i u sudskom registru.

⁸⁰ čl. 472.d ZTD

⁸¹ čl. 472.d ZTD

⁸² čl. 472.c st. 4. ZTD

trgovačkim društvima. Dakle, društvo nema drugih mogućnosti nego donijeti odluku o prestanku društva i imenovati likvidatore te provesti cjelokupni postupak likvidacije.⁸³

Društvo ne bi moglo jednostavno zaključiti da nakon primitka obavijesti o ukidanju odluke o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije, može nastaviti postojati kao da uopće nije donio odluku o prestanku društva po skraćenom postupku, jer se u stvari ukidanjem odluke po prestanku društva po skraćenom postupku, smatra da je donijeta odluka o prestanku društva samo više ne po pravilima skraćenog postupka. Stoga, ako bi članovi društva željeli da se društvo nastavi tada bi samo u tijeku postupka likvidacije mogli donijeti odluku o nastavljanju društva,⁸⁴ u suprotnom moraju provesti postupak likvidacije i nakon što se imovina društva (nakon namirenja vjerovnika i troškova postupka) podjeli članovima društva u skladu s odlukom o podjeli, brisati društvo iz sudskog registra.

2.3.6. Odgovornost članova društva

Pravomoćnošću rješenja o brisanju društva iz sudskog registra, dijelovi imovine društva prelaze na članove društva suglasno planu raspodjele imovine.⁸⁵ U slučaju da neki dio imovine nije raspoređen tim planom, takav dio prelazi na sve članove društva razmjerno sudjelovanju poslovnog udjela svakoga od njih u temeljnom kapitalu.⁸⁶

Dajući izjavu da će podmiriti obveze društva pokaže li se da one postoje, članovi društva u stvari daju izjavu da za obveze društva odgovaraju solidarno cijelom svojom imovinom.⁸⁷ Inače, članovi društva s ograničenom odgovornošću ne odgovaraju za obveze društva, osim ako zlopotrijebe okolnost da ako kao članovi društva ne odgovaraju za obveze društva.⁸⁸

Zakon o trgovačkim društvima, propisano je pravilo da članovi društva vjerovnicima odgovaraju za namirenje tražbine, dvije godine od dana objave brisanja društva iz sudskog registra.⁸⁹

Članovi društva vjerovnicima odgovaraju solidarno, međutim ako neki član društva podmiri vjerovniku tražbinu, ima pravo zahtijevati od svakog člana da mu naknadi dio koji na njega otpada. Ako nije drugačije ugovoreno (društveni ugovor)

---

⁸³ likvidatori bi trebali pozvati vjerovnike da prijave tražbine, unovčiti imovinu društva i tom imovinom najprije namiriti vjerovnike i troškove likvidacije pa nakon toga predložiti odluku o podjeli. Članovi društva su dužni razmatrati izvješća likvidatora i donositi odluke u skladu sa Zakonom.

⁸⁴ čl. 384. ZTD

⁸⁵ Plan raspodjele mogao bi sadržavati različiti omjer raspodjele imovine od raspodjele imovine razmjerno sudjelovanju poslovnog udjela svakoga od članova društva, jer je to stvar suglasne odluke članova društva prilikom donošenja odluke o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije.

⁸⁶ čl. 472.3. ZTD. Ovdje će biti problem unovčenja te imovine, a zatim i provođenje prijenosa te imovine na članove društva, jer nemamo pravila o alatu potrebnom za takav prijenos. Vidi VTSRH PŽ-1144/2022 od 14. ožujka 2022.

⁸⁷ čl. 472.e ZTD. S takvim uređenjem članovi društva ne bi mogli osnovano prigovarati da odgovaraju za obveze prema vjerovnicima samo do visine imovine koja im je pripada prema planu raspodjele.

⁸⁸ čl. 10. st. 2. i 3. ZTD

⁸⁹ čl. 472.e ZTD, zastarni rok

dio koji otpada na pojedinog člana društva određuje se razmjerno sudjelovanju njegovog poslovnog udjela u temeljnom kapitalu društva.⁹⁰

U konkretnom slučaju radilo bi se o izvanugovornoj odgovornosti za štetu.⁹¹

2.3.7. Čuvanje poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije

Na čuvanje i pohranu poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije primjenjuju se pravila članka 382. ZTD-a.

3. PRESTANAK I BRISANJE DRUŠTVA PO PRAVILIMA ZAKONA O SUDSKOM REGISTRU

3.1. Općenito

Zakon o sudskom registru predstavlja oslonac na kojem počivaju materijalni propisi iz područja prava društava i njihova neposredna primjena ovisi upravo o zakonu koji uređuje sudski registar.

Zakon o sudskom registru temeljni je propis registarskog prava kojim se uređuje osnivanje, ustroj i vođenje sudskog registra te postupak u registarskim stvarima. Od stupanja na snagu osnovnog teksta, Zakon o sudskom registru izmijenjen je i dopunjen jedanaest puta - Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, broj 57/96), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, broj 45/99), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, broj 54/05), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, broj 40/07), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, broj 91/10) i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, broj 90/11), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, broj 148/13), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, 93/14), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, 110/15), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, 40/19). Uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske donijela je Uredbu o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registra (Narodne novine, broj 1/98) i Uredbu o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registra (Narodne novine, broj 30/99) koje su inkorporirane u Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registra iz 1999. godine. Posljednje izmjene Zakona o sudskom registru objavljene su u ožujku 2022. (Narodne novine, broj 34/22).

Registarski postupak je izvanparnični postupak, na koji se, s obzirom na to da pravila izvanparničnog procesnog prava nisu koncentrirana u jednom zakonu, na odgovarajući način primjenjuju odredbe (građanskog) parničnog procesnog prava, ako pojedina pitanja nisu uređena pravilima izvanparničnog postupka. Postojanje

---

⁹⁰ čl. 472.e st. 3. ZTD

⁹¹ čl. 1045. ZOO

određenih pravnih praznina i nejasnoća, osobito u pogledu prava sudionika zahtijeva posebno uređuje Zakon o sudskom registru.

Zakon o sudskom registru ne razlikuje pravne posljedice propuštanja obveze društva ovisno o imovini koju to društvo ima, jer vlasništvo obvezuje te se vlasnik imovine mora brinuti o toj imovini. Tako osnivač i imatelj poslovnog udjela u društvu s ograničenom odgovornošću (dalje d.o.o.) treba voditi računa o tome da to društvo uredno posluje, da ima upravu, da ispunjava trgovačko-pravne obveze vođenja poslovnih knjiga zatim da uredno podmiruje porezne i druge. Posljedica neurednog vođenja poslovanja, neusklađivanja s odredbama Zakona o trgovačkim društvima u pogledu temeljnog kapitala te nepravovremeno obavještanje registra o postojanju imovine ima za posljedicu da se ispuni neoboriva pretpostavka temeljem koje se smatra da je imovina društva neznatne vrijednosti i da je kao takva prihod državnog proračuna.⁹²

Tada se ne primjenjuju odredbe Zakona o trgovačkim društvima vezane uz način provođenja likvidacijskog postupka, jer u takvom slučaju kada društvo nije pravovremeno podnijelo obavijest sudu da društvo ima imovine, taj likvidacijski postupak nije niti vođen.

Zakon o sudskom registru propisuje, među ostalim, da će sudski registar brisati trgovačko društvo koje tri godine za redom ne postupi prema zakonskoj obvezi da objavi svoja godišnja financijska izvješća s propisanom dokumentacijom, kada je zakonom propisana obveza objavljivanja tih izvješća. Pokaže li se nakon brisanja društva iz sudskog registra da ono ima imovinu koju bi trebalo podijeliti, provodi se likvidacija imovine društva, a likvidatore, na prijedlog zainteresiranih osoba, imenuje sud. Dakle, to je slučaj kada se postupak likvidacije ne provodi nego subjekt upisa je brisan iz sudskog registra (bez likvidacije) i jednostavno ne postoji.

U pogledu brisanja subjekata iz sudskog registra postojali su i još postoje veliki izazovi primjene zakonskih normi u praksi. Ranije je to bilo, među ostalim i zbog nejasnih odredaba koje su uređivale brisanje subjekata upisa za koje su bile ostvarene pretpostavke da nemaju imovinu i subjekata upisa koji se nisu uskladili sa zakonom odnosno subjekata kojima se nije provodila likvidacija i subjekata za koje je već u postupku brisanja bio određen likvidator. Ranije nisu bile riješene situacije u kojima je je bilo potrebno nastaviti ili provesti postupak nakon što je društvo brisano iz sudskog registra, a pronađena je imovina. Naime, subjekti upisa koji su brisani iz sudskog registra na ranije opisani način bez provođenja postupka likvidacije ipak su imali znatnu imovinu (naknadno pronađenu). Zbog navedenog, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (stupio na snagu 19. prosinca 2013.) uveo je pojam likvidacijske mase o kojemu će u nastavku biti riječi.

U nastavku teksta daje se detaljan zakonodavni prikaz u odnosu ove dvije situacije.

---

⁹² čl. 84. f ZSR u svezi s čl. 84. d. i e. ZSR

3.2. Likvidacija društava i poduzeća koja nemaju imovine ili je ona neznatne vrijednosti - 84.f ZSR

3.2.1. Općenito

Prije svega treba naglasiti da se radi o prijelaznoj i završnoj odredbi Zakona o sudskom registru.

Odredba članka 84.f ZSR unesena je u Zakon o sudskom registru izmjenama zakona iz 1996. godine (Narodne novine broj 57/96) na način da je bilo propisano da utvrdi li registarski sud da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 84.d. ZSR za zaključenje likvidacijskoga postupka, postupak likvidacije poduzeća iz članka 637. stavka 2. ZTD-a nastaviti će se pred likvidacijskim vijećem istoga suda, a likvidaciju društava (iz članka 637. stavka 1. i 3. ZTD-a), nakon izvješća registarskoga suda, provest će njihova poslovodna tijela kao likvidatori. Registarski sud će imenovati likvidatora društva iz članka 637. stavka 1. i 3. ZTD-a ako poslovodno tijelo društva ne izvijesti registarski sud u skladu s odredbama članka 84.c. ZSR da društvo ima imovinu, a vjerovnici prijave da prema likvidacijskom dužniku imaju tražbine, te ako poslovodno tijelo kao likvidator ne završi postupak likvidacije i ne podnese registarskom sudu prijavu za upis brisanja likvidacijskoga dužnika iz sudskoga registra u roku od tri mjeseca od dana izvješća registarskoga suda.

Odredba je mijenjana izmjenama i dopunama zakona iz 2005. (Narodne novine broj 54/05) i iz 2010. (Narodne novine broj 91/10), te posljednja je izmjena bila 2013. (Narodne novine broj 148/13).

Uvodno valja ukazati da društvo koje je propustilo u rokovima određenim zakonom uskladiti opće akte s odredbama ZTD-a, posljedica neusklađenja je likvidacija pravne osobe. Likvidacija društava i poduzeća koja se nisu uskladila s odredbama ZTD-a provodi se po pravilima iz čl. 84.b do 84.f ZSR koja se odnose na likvidaciju društava i poduzeća koja nemaju imovinu ili je ona neznatne vrijednosti, jer se smatra po zakonu da društvo odnosno poduzeće iz čl. 637. st. 1., 2., i 3. ZTD-a nema imovine ili je ona neznatne vrijednosti. Navedene odredbe odnose se i na one pravne osobe koje su do 31. prosinca 1995. godine podnijele prijedlog za pokretanje postupka likvidacije⁹³.

Kako društvo više ne postoji, ne postoje ni njegovi organi, niti funkcija likvidatora, pa je ZTD dozvolio mogućnost da u takvim situacijama sud na prijedlog osobe koja dokaže da ima pravni interes može (ponovno) imenovati likvidatore zbog provođenja daljnjih mjera u likvidaciji društva (arg. ex. čl. 382. st. 6. ZTD-a). Nadzornu funkciju nad radom likvidatora preuzima sud.

Likvidaciju provode članovi uprave kao likvidatori.⁹⁴ Iz ove odredbe proizlazi da su članovi uprave likvidatori po samom zakonu. Međutim, u iznimnim slučajevima kada postoji važan razlog, sud će, imenovati ili opozvati likvidatore (arg. ex. čl. 371. st. 3. ZTD-a). Predlagatelji moraju dokazati utemeljenost zahtjeva tj. moraju dokazati

⁹³ VTSRH PŽ-4067/08-3 od 17.6.2008.

⁹⁴ čl. 371. st. 1. ZTD-a

važan razlog za imenovanje odnosno opoziv likvidatora. Činjenica da u likvidacijskom postupku nisu riješeni svi odnosi (npr. Ugovora o kupnji nekretnine) predstavlja važan razlog za imenovanje likvidacijskog upravitelja u smislu čl. 382. st. 6. ZTD-a. U tom smislu sud može imenovati i ranijeg osnivača i ovlaštenu osobu za zastupanje predloženika, te da je dao Izjavu kojom prihvaća postavljenje za likvidatora, te Izjavu ovjerenu po javnom bilježniku jer ne postoje okolnosti koje bi po zakonu stajale na putu njegovom imenovanju za likvidatora, te da je upoznat s tim da o svemu mora uredno izvještavati sud - dakle da predlagatelj ima pravni interes za provođenje daljnjih mjera u likvidaciji društva.⁹⁵

Dakle, kada je proveden postupak likvidacije po službenoj dužnosti sukladno odredbama čl. 84.b do 84.f ZSR-a, pa je prema odredbi iz čl. 84.e ZSR-a predlagatelj mogao u roku od tri mjeseca od dana objave rješenja iz čl. 84.d tog Zakona (dakle u roku od tri mjeseca od dana objave u „Narodnim novinama“ zaključenja likvidacijskog postupka) zatražiti od suda prenijeti mu ostatak likvidacijske mase, nema mjesta za primjenu čl. 367. st. 2. ZTD-a. Te dvije situacije ne treba poistovjećivati.

Osim toga, rok iz čl. 84.e ZSR-a (tri mjeseca od dana objave u „Narodnim novinama“ zaključenja likvidacijskog postupka) prekluzivan je, pa nakon proteka tog roka ostaci likvidacijske mase koji se ne prenesu članovima društva, prihod su državnog proračuna.⁹⁶

3.2.2. Pretpostavke i postupak

Pokretanje postupka likvidacije po službenoj dužnosti od strane registarskog suda propisano je odredbama čl. 637. st. 6. ZTD-a te čl. 84.c ZRS-a. Navedene se odredbe odnose na pokretanje postupka likvidacije (i to po službenoj dužnosti, a ne po prijedlogu ovlaštene osobe), a ne odnose se na njegovo provođenje.

Utvrđi li registarski sud da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 84.d. ZSR (likvidacijski dužnik nema imovine ili da je ona neznatne vrijednosti, a nema prijavljenih tražbina prema likvidacijskom dužniku ako u propisanom roku ne podnese registarskom sudu prijavu za upis usklađenja sa Zakonom o trgovačkim društvima) za zaključenje likvidacijskoga postupka, postupak likvidacije poduzeća iz članka 637. stavka 2. ZTD-a likvidaciju društava iz članka 637. stavka 1. i 3. ZTD-a, nakon izvješća registarskoga suda, provest će njihova poslovodna tijela kao likvidatori.

Tada registarski sud po službenoj dužnosti podnosi prijedlog da se u izvanparničnom postupku imenuje likvidator društva (iz članka 637. stavka 1. i 3. ZTD) ako poslovodno tijelo društva ne izvijesti registarski sud u skladu s odredbama članka 84c. ZSR da društvo ima imovinu, a vjerovnici prijave da prema likvidacijskom dužniku imaju tražbine, te ako poslovodno tijelo kao likvidator ne završi postupak likvidacije i ne podnese registarskom sudu prijavu za upis brisanja likvidacijskoga dužnika iz registra u roku od tri mjeseca od dana izvješća registarskoga suda.

⁹⁵ VTRSH PŽ-4067/08-3 od 17.6.2008.

⁹⁶ VTSRH PŽ-4510/14-3 od 12. lipnja 2014.

U naziv tvrtke unosi se oznaka „u likvidaciji“.

Prije podnošenja prijedloga da se u izvanparničnom postupku imenuje likvidator, registarski sud pozvat će vjerovnike koji su prijavili svoje tražbine ili prijavljuju svoje tražbine, da solidarno uplate predujam za pokriće troškova likvidacijskog postupka u roku od 15 dana.

Ukoliko vjerovnici ne uplate predujam u određenom roku, prijave potraživanja će se odbaciti, a postupak će se nastaviti po odredbi članka 84.d ZSR (donijet će rješenje kojim se likvidacijski postupci zaključuju za sve likvidacijske dužnike za koje je ta pretpostavka ispunjena i objaviti ga u "Narodnim novinama").

Vjerovnik koji je predujmio troškove postupka ima pravo na povrat istih prilikom namirenja iz likvidacijske mase. Troškovi se namiruju prije namirenja tražbina prijavljenih u likvidacijskom postupku.

Ukoliko se ne predujmi iznos potreban za pokriće troškova postupka, sud može odrediti da se troškovi namire iz imovine subjekta upisa.

U predmetu Ustavnog suda Republike Hrvatske⁹⁷ iako se radi o ustavnoj tužbi radi povrede ustavnih prava iz čl. 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske⁹⁸, Ustavni sud je, među ostalim, odlučivao o povredi prava na suđenje u razumnom roku iz čl. 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, te utvrdio povredu članka 29. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske u aspektima prava na pristup sudu i prava na suđenje u razumnom roku, jer prvostupanjski registarski sud nije donio rješenje o zaključenju postupka likvidacije likvidacijske imovine.

Sud likvidaciju može pokrenuti po službenoj dužnosti (ne po prijedlogu ovlaštene osobe), s time da je ne može provesti; to više nije sudski postupak. Naime, stupanjem na snagu Stečajnog zakona⁹⁹ 1. siječnja 1997. prestao je važiti Zakon o prisilnoj nagodbi, stečaju i likvidaciji (čl. 341. Stečajnog zakona), a samo stečajni postupci i postupci prisilne nagodbe (dakle ne i postupci likvidacije) pokrenuti do 1. siječnja 1997. dovršit će se po odredbama Zakona o prisilnoj nagodbi, stečaju i likvidaciji (čl. 337. Stečajnog zakona). Stoga nakon 1. siječnja 1997. više nema ni procesnih pravila po kojima bi sud mogao provoditi postupak likvidacije po prijedlogu ovlaštene osobe. Tako je i odredbom čl. 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima¹⁰⁰ izmijenjena odredba čl. 19. st. 1. t. 2. Zakona o sudovima¹⁰¹ koja je propisivala da trgovački sudovi provode postupak likvidacije pa više nije propisana nadležnost trgovačkog suda za provođenje postupka likvidacije.¹⁰²

Zaključno: registarski sud će provesti postupak brisanja po službenoj dužnosti, ako se subjekt upisa nije u propisanom roku uskladio s propisom s kojim se trebao

⁹⁷ Ustavni sud Republike Hrvatske broj U-III/2391/2019 od 29. listopada 2020.

⁹⁸ Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske - Narodne novine broj 99/99. i 29/02. - pročišćeni tekst objavljen u Narodnim novinama broj 49 od 3. svibnja 2002.)

⁹⁹ Narodne novine broj 43/96

¹⁰⁰ Narodne novine broj 129/00

¹⁰¹ Narodne novine broj 3/94, 100/96 i 131/97

¹⁰² VTSRH Pž 613/13 od 11. veljače 2013.

uskладiti. Registariski sud donosi rješenje o pokretanju postupka i imenuje likvidatora koje se javno objavljuje¹⁰³.

3.2.3. Brisanje subjekta upisa koji se nije uskladio sa zakonom – čl. 70.d. ZSR

Postoji slučaj kada registarski sud može pokrenuti postupak brisanja subjekata upisa koji se u propisanom roku nije uskladio s propisom s kojim se trebao uskladiti. Registariski sud to čini donošenjem rješenja o pokretanju postupka brisanja kojim imenuje likvidatora.

Ako likvidator utvrdi da subjekt upisa koji se u propisanom roku nije uskladio s propisom s kojim se trebao uskladiti ima imovinu, likvidacija se provodi uz odgovarajuću primjenu odredaba zakona kojim se uređuje likvidacija trgovačkih društava. U tom slučaju troškove likvidacijskog postupka predujmit će subjekt upisa koji se u propisanom roku nije uskladio s propisom s kojim se trebao uskladiti ili druga osoba koja je učinila vjerojatnim da subjekt upisa ima imovinu, a sud može odrediti da se troškovi likvidacije namire iz imovine subjekta upisa¹⁰⁴.

Ako likvidator utvrdi da subjekt upisa koji se u propisanom roku nije uskladio s propisom s kojim se trebao uskladiti nema imovinu, odnosno ako ima imovinu neznatne vrijednosti ili ako likvidator ne može utvrditi ima li subjekt upisa imovinu, likvidacija se provodi na način da registarski sud donosi rješenje o brisanju subjekta upisa iz registra bez likvidacije. Rješenje o brisanju subjekta upisa se javno objavljuje na internetskoj stranici registra. Objava rješenja o brisanju subjekta upisa na internetskoj stranici registra ima učinak dostave rješenja subjektu upisa i njegovim zakonskim zastupnicima. Upis brisanja subjekta upisa provodi se u glavnu knjigu registra nakon pravomoćnosti rješenja. Protiv rješenja o brisanju subjekta upisa iz registra subjekt upisa i njegovi zakonski zastupnici imaju pravo na žalbu.

Likvidator je po okončanju likvidacije dužan poslovne knjige i dokumentaciju subjekta upisa čuvati u rokovima određenim posebnim propisima ili povjeriti na čuvanje osobi koja pruža usluge pohrane poslovne dokumentacije. U sudski registar upisat će se osoba i mjesto gdje će biti pohranjene poslovne knjige i dokumentacija subjekta upisa.

3.3. Postupak brisanja društva bez likvidacije - čl. 70. ZSR

3.3.1. Pretpostavke

Trgovačka društva sukladno zakonu dužna su predati u sudski registar nadležnog suda godišnja financijska izvješća (dalje skraćeno GFI) zajedno s izvješćem o stanju društva. Trgovačka društva to moraju učiniti bez odgađanja nakon što ta izvješća odobri (glavna) skupština. Pregledom sudskog registra (kao i web stranica FINA) svatko može utvrditi da li je određeno trgovačko društvo, subjekt upisa, izvršio svoju

---

¹⁰³ VTSRH Pž 3671/2018-2 od 3. srpnja 2018.

¹⁰⁴ čl. 70. d. ZSR

zakonsku obvezu i predao GFI. To se može učiniti jednostavno te ne treba dokazivati svoj pravni interes.

U slučaju da subjekt upisa nije postupio po zakonskoj obvezi i tri godine zaredom nije objavio GFI s propisanom dokumentacijom, registarski sud će po službenoj dužnosti provesti postupak brisanja kako je to propisano čl. 70. ZSR. Ostali razlozi za brisanje subjekta upisa propisani zakonom su: ako subjekt upisa nema imovinu, odnosno ako ima imovinu neznatne vrijednosti; ako se u propisanom roku nije uskladio s propisom s kojim se trebao uskladiti; ako inozemni osnivač podružnice tri godine zaredom nije postupio po zakonskoj obvezi da registarskom sudu u koji je podružnica upisana dostavi radi upisa predaje svoja godišnja financijska izvješća i druge financijske isprave čije je objavljivanje zakonom propisano.

Prvotnim člankom 70. ZSR-a nije u cijelosti bio uređen sustav naknadno pronađene imovine nakon brisanja subjekta iz sudskog registra. Kasnijim izmjenama i dopunama otklonjene su (sve) materijalno pravne i postupovne dvojbe u pogledu subjekata upisa zahvaćenih razlozima za brisanje, kao i u pogledu naknadno pronađene imovine. Možda najvažnija novina koja je unesena u zakon 2013. je odredba kojom likvidacijska masa postala subjekt upisa u sudski registar i nositelj je prava vlasništva i drugih prava.

Izmjene i dopune Zakona o sudskom registru iz 2019. godine, među ostalim su obuhvatile izmjene u pogledu likvidacijske mase¹⁰⁵. Tako u postupcima koji se vode nakon brisanja subjekta iz sudskog registra likvidacijska masa određuje se kao novi subjekt upisa, sposoban za sudjelovanje u svim postupcima. Razrađuju se odredbe o brisanju subjekta upisa koji se nije uskladio sa zakonom, kao i odredbe o naknadno pronađenoj imovini čime se pokušavaju otkloniti nejasnoće u primjeni u praksi. U raspravi Odbora za pravosuđe Hrvatskog sabora pozitivno je istaknuta mogućnost da se nakon brisanja subjekta iz sudskog registra likvidacijska masa određuje kao novi subjekt upisa sposoban sudjelovati u svim postupcima.

U ime i za račun likvidacijske mase mogu se voditi postupci, ako zakonom nije drukčije određeno. Likvidator zastupa likvidacijsku masu s ovlaštenjima zastupnika po zakonu te vodi samo one poslove koji se odnose na likvidacijsku masu. Po okončanju likvidacije likvidator je također dužan poslovne knjige i dokumentaciju subjekta upisa predati na čuvanje Hrvatskoj gospodarskoj komori što nije nikada zaživjelo u praksi pa prema noveli ZTD-a iz 2022. subjekt upisa sam pohranjuje poslovne knjige i dokumentaciju i o tome (osobi i mjestu) obavještava sud.

ZTD-om je propisano da će registarski sud brisati društvo iz sudskog registra po službenog dužnosti ako ono tri godine po redu ne postupi po zakonskoj obvezi da objavi svoja godišnja financijska izvješća s propisanom dokumentacijom, kada je zakonom propisana obveza objavljivanja tih izvješća, niti ih dostavi tome sudu u roku od šest mjeseci nakon što mu sud priopći nakanu da će ga brisati iz sudskog registra, a društvo u tome roku ne učini vjerojatnim da ima imovinu¹⁰⁶. Pri tom se likvidacija društva ne provodi, a društvo prestaje brisanjem iz sudskog registra.

---

¹⁰⁵ Čl. 37.b i 70.e ZSR

¹⁰⁶ Čl. 367. st. 2. ZTD-a

Pokaže li se nakon brisanja društva iz sudskog registra da ono ima imovinu koju bi trebalo podijeliti, provodi se likvidacija društva. Likvidatore na prijedlog zainteresiranih osoba imenuje sud.

Članak 70. ZSR propisuje provođenje postupka brisanja subjekta upisa po službenoj dužnosti. Odredba članka 70. ZSR od 1995. do danas prošla je kroz sedam izmjena.

Prvotno članak 70. ZSR¹⁰⁷ vrlo šturo je propisivao kada sud provodi postupak brisanja subjekta na način da je bilo određeno da registarski sud može brisati subjekt upisa na zahtjev nadležnog tijela za porezne poslove ili po službenoj dužnosti, ako subjekt upisa nema imovine. Isto tako propisivao je da registarski sud će po službenoj dužnosti brisati subjekt upisa, ako subjekt upisa tri godine uzastopce ne postupi po zakonskoj obvezi o objavi godišnjih financijskih izvješća s propisanom dokumentacijom. Registarski sud postupit će u skladu s tom odredbom kada subjekt upisa ne dostavi financijska izvješća u roku od šest mjeseci nakon što je registarski sud priopćio nakanu brisanja, a subjekt upisa u tom roku ne učini vjerojatnim, da ima imovinu.

Izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru iz 2005.¹⁰⁸ nakon deset godina primjene zakona, izmijenjen je članak 70. dodavanjem jednog stavka koji propisuje da će registarski sud po službenoj dužnosti brisati subjekt upisa kada primi obavijest Financijske agencije da subjekt upisa kao obveznik nije predao financijska izvješća koja je po posebnom zakonu morao predati.

Izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru iz 2007.¹⁰⁹ propisan je postupak u slučaju da se prije i nakon brisanja subjekta upisa (po članku 70. ZSR) utvrdi postojanje imovine.

U praksi se sve češće pojavljivali slučajevi da iako društvo nije uredno podnosilo godišnja financijska izvješća za javnu objavu (nije dovoljno podnijeti GFI samo za statistiku), da su ta društva imala imovinu. Ukoliko bi društvo prije brisanja učinilo vjerojatnim da ima imovinu, registarski sud bi obustavio postupak brisanja.

U slučaju da se nakon brisanja subjekta upisa utvrdi postojanje imovine, propisano je da će se tada provest postupak likvidacije nad tom imovinom. Isto tako propisano je da se to provodi u izvanparničnom postupku u kojem registarski sud na prijedlog zainteresirane osobe imenovati likvidatora naknadno pronađene imovine.

Daljnijim izmjenama Zakona o sudskom registru¹¹⁰ rješavaju se daljnje nedoumice i problemi koji su se javili u praksi. Tako je određeno da se postupak brisanja provodi na temelju rješenja o pokretanju postupka brisanja koje se javno objavljuje u „Narodnim novinama“. Isto vrijedi i za rješenje o obustavi postupka brisanja koje javno objavljuje u „Narodnim novinama“ (ako subjekt upisa u roku od 6 mjeseci nakon što mu sud priopći nakanu da će ga brisati iz registra učini vjerojatnim da ima imovinu).

---

¹⁰⁷ Narodne novine broj 1/95

¹⁰⁸ Narodne novine broj 54/05

¹⁰⁹ Narodne novine broj 40/07

¹¹⁰ Narodne novine broj 91/10

Dodatno je propisano da se brisanje iz sudskog registra provodi bez likvidacije (ako subjekt upisa u roku od 6 mjeseci nakon što mu sud priopći nakanu da će ga brisati iz sudskog registra ne učini vjerojatnim da ima imovinu).

Isto tako propisano je da registarski sud mora nakanu da će subjekt upisa brisati iz sudskog registra priopćiti njegovim zakonskim zastupnicima. Sud može odrediti da se nakana za brisanje i davanje roka za isticanje prigovora objavi onako kako se objavljuju upisi u sudski registar. U tom slučaju objava nakane za brisanje društva iz sudskog registra ima učinak dostave priopćenja registarskog suda subjektu upisa, a prigovore može istaći i svaka osoba koja ima opravdani interes da se subjekt upisa ne briše iz sudskog registra. U praksi su se naime pojavile mnoge nedoumice oko objave rješenja suda, odnosno dostave istih, kao i tko je ovlašten/aktivno legitimiran za podnošenje prigovora (zakonski zastupnici, društvo zastupano po zakonskim zastupnicima, treće osobe poput vjerovnika, države i drugi).

Izmjenama Zakona o sudskom registru iz 2011.¹¹¹ dodaje se kao razlog brisanja iz sudskog registra za sve subjekte upisa koji se u propisanom roku nisu uskladili s propisom s kojima su se trebali uskladiti (uz ranije određeno subjekt upisa koji nema imovine, odnosno koji ima imovinu neznatne vrijednosti te ako subjekt upisa tri godine po redu ne postupi po zakonskoj obvezi da objavi svoja godišnja financijska izvješća s propisanom dokumentacijom). Objava rješenja ide preko web stranice sudskog registra (bez objave u Narodnim novinama).

Dalje se razrađuju slučajevi kada se društvo nije uskladilo s propisima na način da se propisuje da ako subjekt upisa u roku od 6 mjeseci nakon što mu sud priopći nakanu da će ga brisati iz registra učini vjerojatnim da ima imovinu, registarski sud će donijeti rješenje o obustavi postupka brisanja koje javno objavljuje na web stanici na kojoj se nalazi sudski registar, osim ako je riječ o subjektu upisa koji se u propisanom roku nije uskladio s propisom s kojim se trebao uskladiti, u kojem slučaju će sud rješenjem imenovati likvidatora koji će provesti likvidaciju uz odgovarajuću primjenu odredbi Zakona o trgovačkim društvima. Određeno je da troškove likvidacijskog postupka predujmit će subjekt upisa ili druga osoba koja je učinila vjerojatnim da subjekt upisa ima imovinu. Ne predujmi li se iznos potreban za pokriće troškova likvidacije, sud može odrediti da se troškovi likvidacije namire iz imovine subjekta upisa.

Glede publiciteta i dalje ostaje odredba da registarski sud mora nakanu da će subjekt upisa brisati iz sudskog registra priopćiti njegovim zakonskim zastupnicima, što može biti učinjeno javnom objavom na web stanici na kojoj se nalazi sudski registar (nije više potrebna objava u Narodnim novinama)¹¹². Pri tom je određeno da sud može odrediti da se nakana za brisanje i davanje roka za isticanje prigovora objavi onako kako se objavljuju upisi u sudski registar. U tom slučaju objava nakane za brisanje društva iz sudskog registra ima učinak dostave priopćenja registarskog suda subjektu upisa, a prigovore može istaći i svaka osoba koja ima opravdani interes da se subjekt upisa ne briše iz sudskog registra. Dakle, dalje se pojačavaju mehanizmi za publicitet odluka suda budući su mnogobrojni subjekti ranije, koji nisu

---

¹¹¹ Narodne novine broj 90/11

¹¹² čl. 70. st. 5. ZSR

pratili objave suda u „Narodnim novinama“ bili brisani iz sudskog registra te su to saznali tek kasnije. Sve navedeno prati i digitalizacija sudskog registra. Sud može odrediti da se nakana za brisanje i davanje roka za isticanje prigovora objavi onako kako se objavljuju upisi u sudski registar. U tom slučaju objava nakane za brisanje društva iz sudskog registra ima učinak dostave priopćenja registarskog suda subjektu upisa, a prigovore može istaći i svaka osoba koja ima opravdani interes da se subjekt upisa ne briše iz sudskog registra. Osobe s pravni interesom i oni koji u praksi ističu prigovor su najčešće Republika Hrvatska, banke i/ili drugi vjerovnici poput factoring društava i drugih.

Tijekom svih tih godina uočeno je da potrebno ipak postupku brisanja bez likvidacije pristupiti šire. S tim u vezi utvrđeno je da je potrebno je u potpunosti urediti postupak brisanja subjekata upisa bez likvidacije po službenoj dužnosti u slučajevima kada gospodarski subjekti nisu ispunjavali minimum svojih zakonskih obveza (tri godine po redu nisu objavili svoja godišnja financijska izvješća kada je zakonom propisana obveza njihovog objavljivanja). Naime, ne postupanje po toj zakonskoj obvezi, uz ispunjenje određenih pretpostavki, razlog je za prestanak društva od donošenja osnovnog teksta Zakona o trgovačkim društvima. Međutim, primjena takvog uređenja započela je tek stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru iz 2011. godine.

Osnovni problem brisanja subjekata upisa iz sudskog registra je u tome što je navedenim gospodarskim subjektima omogućen brz nestanak s tržišta i prestanak njihove odgovornosti (društvo prestaje brisanjem iz sudskog registra).

Stoga se predloženim izmjenama pokušavaju otkloniti nepoznanice koje su se pojavile i štetne posljedice koje su postupci brisanja uzrokovali mnogima, ne samo subjektima upisa.

Izmjenama Zakona o sudskom registru iz 2013. godine¹¹³ prije svega propisuju se jasnije razlozi odnosno pretpostavke kada sud provodi takav postupak. S tim u vezi članak ima čak 20 stavaka. Izmjenama se uređuju slučajevi u kojima registarski sud provodi postupak brisanja subjekta upisa, postupovne radnje registarskog suda, pravo na izjavljivanje pravnih lijekova, odluke registarskog suda u postupku brisanja, te postupak u slučajevima ako se nakon brisanja subjekta upisa iz registra pokaže da ono ima imovinu koju bi trebalo podijeliti.

Registarski sud će po službenoj dužnosti provesti postupak brisanja subjekta upisa u ova tri slučaja (i još jedan koji se odnosi na inozemnu podružnicu):

1. ako nema imovinu, odnosno ako ima imovinu neznatne vrijednosti,
2. ako se u propisanom roku nije uskladio s propisom s kojim se trebao uskladiti,
3. ako tri godine zaredom nije postupio po zakonskoj obvezi da objavi svoja godišnja financijska izvješća s propisanom dokumentacijom, ako je propisana obveza objavljivanja tih izvješća.

---

¹¹³ Narodne novine broj 148/13

Isto tako registarski sud će po službenoj dužnosti provesti postupak brisanja subjekta upisa ako inozemni osnivač podružnice tri godine zaredom nije postupio po zakonskoj obvezi da registarskom sudu u koji je podružnica upisana dostavi radi upisa predaje svoja godišnja financijska izvješća i druge financijske isprave čije je objavljivanje zakonom propisano.

Zakon propisuje da imovinom neznatne vrijednosti smatra se imovina koja ne bi bila dostatna za plaćanje troškova stečajnog postupka ili imovina za koju su troškovi unovčenja veći od njezine tržišne vrijednosti ¹¹⁴.

U slučaju postojanja razloga da društvo nema imovine (ili je ista neznatne vrijednosti), sud će provesti postupak brisanja subjekta upisa i na prijedlog nadležnog tijela Porezne uprave.

3.3.2. Postupak – prvi dio

Sam postupak brisanja provodi se u dvije faze.

Prva faza je početak postupka brisanja: na temelju rješenja o pokretanju postupka brisanja kojim sud priopćava nakanu da će subjekta upisa brisati iz registra. Rješenje o pokretanju postupka brisanja upisuje se u registar i javno objavljuje na internetskoj stranici registra. Objava rješenja o pokretanju postupka brisanja na internetskoj stranici registra ima učinak dostave rješenja subjektu upisa i priopćenja registarskog suda zakonskim zastupnicima subjekta upisa.

Postupak brisanja subjekta upisa provodi se nakon što FINA po proteku roka za predaju financijskih izvještaja elektroničkim putem dostavi u sustav sudskog registra popis obveznika koji tri godine po redu nisu postupili po zakonskoj obvezi dostave godišnjih financijskih izvještaja s propisanom dokumentacijom za javnu objavu. Popis obveznika mora sadržavati oznaku MBS-a i OIB-a. Navedeno je propisano Pravilnikom o načinu upisa u sudski registar ¹¹⁵.

Nakon potvrde prijema popisa obveznika u sustav registra subjekti označeni u popisu automatski se razvrstavaju registarskim sudovima na čijem području se nalazi sjedište i u obliku izdvojenog popisa zaprimaju na poslovni broj spisa koji se automatski generira za svaki sud. Isto se odnosi na stalne službe ukoliko ih sud ima. Popis subjekata se neposredno uključuje u izreku obrasca rješenja o pokretanju postupka brisanja koji je sastavni dio sustava registra. Elektroničkim potpisom rješenja pokreće se postupak brisanja za sve subjekte navedene u izreci rješenja.

Rješenje o pokretanju postupka brisanja upisuje se u glavnu knjigu i javno objavljuje na internetskoj stranici registra. Objava rješenja ima učinak dostave rješenja subjektima upisa i dostave priopćenja o nakani brisanja subjekta upisa njihovim zakonskim zastupnicima.

3.3.3. Prigovor

Subjekt upisa nad kojim je pokrenut postupak brisanja i svaka osoba koja ima opravdani interes da se subjekt upisa ne briše iz registra može izjaviti prigovor protiv

---

¹¹⁴ čl. 70. st. 2. ZSR

¹¹⁵ Narodne novine broj 121/19

rješenja o pokretanju postupka brisanja¹¹⁶: 1. ako ne postoje razlozi za brisanje vezano za imovinu društva, 2. ako je nad subjektom upisa otvoren postupak likvidacije, predstečajne nagodbe ili stečajni postupak, ili 3. ako je podnesen prijedlog za otvaranje postupka predstečajne nagodbe ili stečajnog postupka. Registarski sud o podnesenom prigovoru odlučuje rješenjem koje dostavlja podnositelju prigovora po pravilima o dostavi pismena¹¹⁷.

Registarski sud će odbaciti prigovor protiv rješenja o pokretanju postupka brisanja: ako je podnesen nakon isteka roka za izjavljivanje prigovora, ili ako je podnesen od osobe koja nije zakonski zastupnik subjekta ili nije opravdala interes da se subjekt upisa ne briše iz registra^{118 119}.

Ako je prigovor izjavljen zbog postojanja razloga jer je podnesen prijedlog za otvaranje postupka predstečajne nagodbe ili stečajnog postupka, registarski sud će zastati s postupkom do pravomoćnosti odluke o prijedlogu za otvaranje postupka predstečajne nagodbe ili stečajnog postupka¹²⁰.

Registarski sud će uvažiti prigovor i obustaviti postupak brisanja: ako je do isteka roka za izjavljivanje prigovora ispunjena zakonska obveza predaje GFI; ako je otvoren postupak predstečajne nagodbe ili stečajni postupak, a prigovor je izjavljen zbog postojanja upravo tih razloga, kao i u drugim slučajevima, ako utvrdi da je prigovor osnovan i da ne postoji razlog za brisanje^{121 122}.

Rješenje o obustavi postupka brisanja se javno objavljuje na internetskoj stranici registra. Na temelju pravomoćnog rješenja o obustavi postupka brisanja, registarski sud će po službenoj dužnosti brisati upis rješenja o pokretanju postupka brisanja.¹²³

3.3.4. Postupak - drugi dio

Druga faza je samo brisanje subjekta. Sud donosi rješenje o brisanju ako subjekt upisa u roku od šest mjeseci nakon što mu je priopćena nakana brisanja nije učinio vjerojatnim da ima imovinu i nije podnio prigovor¹²⁴. Rješenje se upisuje u glavnu knjigu i javno objavljuje na internetskoj stranici registra¹²⁵. Ako su zastupnici po zakonu subjekta upisa ili osobe koje imaju pravni interes stavili prigovore na rješenje o pokretanju postupka brisanja, svi prigovori se upisuju u Tt upisnik pod novim poslovnim brojem i zajedno s registarskim spisom dostavljaju na odlučivanje registarskom sucu. Ako je registarski sudac obustavio postupak brisanja, rješenje o obustavi postupka javno se objavljuje na internetskoj stranici registra¹²⁶. Nakon pravomoćnosti tog rješenja registarski sudac po službenoj dužnosti donosi rješenje na temelju kojeg se u glavnoj knjizi briše rješenje o pokretanju postupka brisanja.

---

¹¹⁶ VTSRH Pž-5013/2017-2 od 6. rujna 2017.; VTSRH Pž-3934/2017-3 od 28. lipnja 2017.

¹¹⁷ čl. 70. st. 8. ZSR

¹¹⁸ čl. 70. st. 10. ZSR

¹¹⁹ VTSRH Pž-3739/2017-2 od 14. lipnja 2017.

¹²⁰ čl. 70. st. 11. ZSR

¹²¹ čl. 70. st. 12. ZSR

¹²² VTSRH Pž-6035/2016-2 od 13. rujna 2016.

¹²³ VTSRH Pž-3698/2017-2 od 14. lipnja 2017.

¹²⁴ čl. 70. st. 15. ZSR

¹²⁵ VTSRH Pž-6121/2021-2 od 10. siječnja 2022.

¹²⁶ čl. 70. st. 16. ZSR

Registarski sudac donosi rješenje o brisanju subjekta iz registra ako utvrdi da za to postoje razlozi iz članka 70. stavka 13. ZSR. Rješenje o brisanju subjekta iz registra upisuje se u glavnu knjigu i javno objavljuje na internetskoj stranici registra. Objava rješenja o brisanju subjekta upisa na internetskoj stranici registra ima učinak dostave rješenja subjektu upisa i njegovim zakonskim zastupnicima. Upis brisanja subjekta upisa provodi se u glavnu knjigu registra nakon pravomoćnosti rješenja. Protiv rješenja o brisanju subjekta upisa iz registra subjekt upisa i njegovi zakonski zastupnici imaju pravo na žalbu¹²⁷.

Registarski sud će (osim u postupku brisanja subjekta upisa koji se u propisanom roku nije uskladio s propisom s kojim se trebao uskladiti) donijeti rješenje o brisanju subjekta upisa iz registra bez likvidacije: ako subjekt upisa u roku od šest mjeseci nakon što mu sud priopći nakanu da će ga brisati iz registra ne učini vjerojatnim da ima imovinu, ako nije podnesen prigovor ili je izjavljeni prigovor odbačen, ako je prijedlog za otvaranje postupka predstečajne nagodbe ili stečajnog postupka odbačen ili odbijen, u drugim slučajevima ako utvrdi da prigovor nije osnovan i da postoji razlog za brisanje. Tu je ostavljen prostor sudovima da ukoliko utvrde da postoji neki drugi razlog da se subjekt ne briše iz sudskog registra da donesu odluku po slobodnoj ocjeni. Tu prije svega se upućuje na one situacije kada subjekt upisa koji ide u brisanje u svojstvu tužitelja vodi parnicu radi isplate gdje mu je potrebna *ius standi in iudicio* (pravo stajanja pred sudom, pravo da se pred sudom pojavi kao subjekt (stranka); procesni pravni subjektivitet).

Zaključno: u ovom slučaju likvidacija društva se ne provodi, a društvo prestaje brisanjem iz sudskog registra.

4. POSTUPAK LIKVIDACIJE NAD IMOVINOM BRISANOG DRUŠTVA

4.1. Uvod

U ovom dijelu biti će riječi o likvidacijskom postupku radi imenovanja likvidatora nad imovinom brisanog subjekta upisa kada je subjekt upisa brisan iz sudskog registra temeljem čl. 70. ZSR, a naknadno je pronađena imovina. Važno je znati da nakon imenovanja likvidatora likvidaciju nad imovinom brisanog društva provodi likvidator, a ne sud. S tim u vezi važno je istaknuti da sud nije ovlašten donositi odluke (npr. o prihvaćanju ili neprihvaćanju izvješća likvidatora, o troškovima postupka, i dr.). Zakonom je propisano koje odluke sud donosi u takvim postupcima.¹²⁸

Pokaže li se nakon brisanja subjekta upisa iz registra da on ima imovinu, provodi se likvidacija nad tom imovinom (likvidacijska masa)¹²⁹. Likvidacija imovine brisanog

---

¹²⁷ čl. 70. st. 17. ZSR

¹²⁸ VTSRH PŽ-3867/2016-2 od 10. lipnja 2016.

¹²⁹ čl. 70.e st. 1. ZSR

subjekta upisa provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba zakona kojim se uređuje likvidacija trgovačkih društava¹³⁰.

ZSR iz 2013. propisivao je da se na postupak likvidacije nad imovinom brisanog subjekta upisa na odgovarajući način primjenjuju odredbe članka 84.f ZSR, a na likvidacijsku imovinu na odgovarajući način su se primjenjivale odredbe Stečajnog zakona o stečajnoj masi nakon zaključenja stečajnog postupka.

ZSR iz 2013. propisivao je da pokaže li se nakon brisanja subjekta upisa iz registra da on ima imovinu koju bi trebalo unovčiti radi podjele vjerovnicima i osobama koje su imale udjele u brisanom subjektu upisa, provodi se likvidacija nad tom imovinom¹³¹. Dakle, zakon govori o “unovčenju” imovine.

Izmjenama ZSR iz 2019. pojam “unovčenja” se briše. Naime, nakon što podmiri sve tražbine vjerovnika i troškove postupka, likvidator ostatak imovine prenosi prijašnjim članovima društva (imateljima poslovnih udjela) razmjerno njihovim poslovnim udjelima u temeljnom kapitalu. Unovčenje cjelokupne imovine (prodaja) nije obvezno, nego je nužno podmiriti vjerovnike i njihove tražbine, kao i troškove, a ostatak imovine se može podijeliti članovima društva uz obvezu podmirenja eventualnih poreza.

ZSR iz 2013. propisivao je da se postupak nad likvidacijskom imovinom okončava donošenjem rješenja o zaključenju postupka likvidacije nad imovinom brisanog subjekta upisa. Ako likvidator u postupku likvidacije nad imovinom pravne osobe koja je brisana iz registra na temelju prijavljenih tražbina utvrdi da imovina nije dovoljna za namirenje svih tražbina vjerovnika s kamatama, odmah će obustaviti likvidaciju i predložiti otvaranje stečajnog postupka nad stečajnom masom¹³².

Zakonom o izmjenama i dopunama iz 2019. propisano je da postupak likvidacije imovine brisanog subjekta upisa okončava se donošenjem rješenja o zaključenju postupka, odnosno rješenjem o obustavi postupka ako likvidator na temelju prijavljenih tražbina utvrdi da imovina nije dovoljna za namirenje svih tražbina vjerovnika s kamatama.¹³³

Ovdje valja ponoviti da je registarski postupak izvanparnični - nesporni - postupak, koji se u pravilu pokreće na temelju jednostranih zahtjeva, a odluke donose na temelju priloženih isprava.

Što je potrebno u takvom izvanparničnom postupku utvrditi?

Prvo, potrebno je utvrditi imovinu društva. Zatim, ukoliko imovina postoji, sud donosi rješenje o imenovanju likvidatora i upisu likvidacijske mase. Cijelo vrijeme važno je da sud zna točno svoju ulogu u ovom postupku – to nije sudski postupak.

---

¹³⁰ čl. 70.e st. 2. ZSR

¹³¹ čl. 70. st. 17. ZSR iz 2013.

¹³² čl. 70. st. 19. ZSR iz 2013.

¹³³ čl. 70. e st. 6. ZSR

4.2. Imovina brisanog društva

Postojanje imovine osnovna je pretpostavka za provođenje postupka likvidacije nad imovinom brisanog društva.

S tim u vezi postoji pravni interes za imenovanje likvidatora, jer društvo ima imovinu.

Imovina mora postojati najkasnije u trenutku donošenja odluke povodom prijedloga za imenovanje likvidatora nad imovinom brisanog društva¹³⁴.

Imovinu društva čini ono što su u društvo unijeli njeni članovi (novac, stvari prava), kao i ono što je društvo steklo tijekom poslovanja. Nastane li razlog za prestanak društva provodi se, u pravilu, postupak likvidacije.

Postupak započinje na način da osoba koja ima pravni interes (vjerovnik, član društva, član uprave i druge osobe) sudu preda zahtjev u izvanparničnom postupku za provedbu likvidacije nad imovinom pravne osobe – subjekta upisa koji je brisan temeljem čl. 70. ZSR. U zahtjevu je potrebno naznačiti pravni interes i imovinu.

Prije donošenja bilo kakve odluke (imenovanje likvidatora i upis likvidacijske mase u sudski registar) prema članku 70.e ZSR (ranije čl. 70.) treba utvrditi pravnu osnovu brisanja subjekta upisa iz sudskog registra¹³⁵. Naime, odluku na temelju članka 70.e ZSR (odnosno ranije 70.) nije moguće donijeti ukoliko je subjekt upisa brisan nakon provedenog stečajnog postupka ili skraćenog stečajnog postupka¹³⁶, nakon što je društvo brisano nakon redovitog postupka likvidacije. Odluku na temelju čl. 70.e ZSR (ranije 70.) moguće je donijeti samo ako je društvo brisano temeljem te zakonske osnove (čl. 70. ZSR). U svim drugim slučajevima primjenjuju se drugi zakoni.

Nakon što se utvrdi pravnu osnovu brisanja subjekta upisa iz sudskog registra valja utvrditi imovinu subjekta. Predlagatelj u zahtjevu sudu mora naznačiti i dokazati da društvo ima imovinu¹³⁷. U tom smislu postavlja se pitanje što je imovina (brisanog subjekta upisa)?

Vrlo često se u parničnim postupcima priznaje tužitelju (ponekad tuženiku) svojstvo stranke u postupku i to likvidacijskoj imovini brisanog dužnika pozivom na odredbe čl. 70. st. 7. ZSR i čl. 367. st. 2. ZTD-a i u odnosu na tu stranku se postupak nastavlja uz obrazloženje da tužba (ili protutužba kada je tuženik u pitanju) predstavlja imovinu likvidiranog društva koju treba podijeliti sukladno odredbi čl. 367. st. 2. ZTD-a, ovisno o uspjehu u parnici. Pri tom se sud ne upušta u utvrđivanje uvjeta da li ta likvidacijska imovina udovoljava uvjetima za priznanje svojstvo stranke u postupku u smislu odredbe čl. 77. st. 3. Zakona o parničnom postupku (dalje skraćeno ZPP)¹³⁸. Naime, očito je, kada je u pitanju likvidacijska imovina, da se ne radi ni o kakvom obliku udruživanja, nego je to imovina društva koja se u postupku likvidacije društva unovčuje i služi prvenstveno za namirenje vjerovnika i troškova

¹³⁴ VTSRH PŽ-1181/2018-2 od 22. veljače 2018.

¹³⁵ VTSRH PŽ-2756/2017-2 od 8. svibnja 2017.

¹³⁶ VTSRH PŽ-7094/2016 od 8. studenog 2016.

¹³⁷ VTSRH PŽ-6554/2017-2 od 6. studenog 2017.

¹³⁸ Narodne novine, br. 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13. i 89/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/19., 80/22.

likvidacije u postupku i na način kako je to propisano odredbama čl. 367. do 383. ZTD-a, a eventualno preostala imovina se dijeli dioničarima odnosno članovima društva. U situaciji kada je društvo pod pretpostavkom da nema imovine brisano iz sudskog registra u smislu odredbe čl. 367. st. 2. ZTD-a i čl. 70. ZSR, pa se pokaže da ima imovinu koju bi trebalo podijeliti (što ne znači odmah dioničarima ili članovima društva, nego prije njih vjerovnicima), onda se nad tom imovinom provodi likvidacijski postupak nad imovinom brisanog subjekta upisa. U takvoj situaciji se imenuje od strane suda likvidator, kojemu je prije svega zadatak da utvrdi imovinu brisanog subjekta upisa, stanje, kao i vrijednost te imovine koja bi se dalje unovčavala te namirivali vjerovnici i eventualno dioničari, odnosno članovi društva u propisanom postupku.

Nakon što se utvrdi postoji li doista imovina i koja je njezina vrijednost može se tek tada u određenom parničnim postupku, utvrđivati postoje li uvjeti da se likvidacijskoj imovini (bivšeg) brisanog subjekta upisa prizna svojstvo stranke u postupku. Prije svega potrebno je utvrditi je li ta imovina dostatna barem za pokriće troškova same parnice i to troškova koji bi mogli nastati protivnoj stranci koja bi se u ovršnom postupku mogla naplatiti. Dakle, potrebno je utvrditi da li postoji imovina na kojoj bi se mogla provesti ovrha. Naime, sam navod da tužba (ili protutužba) u parničnom postupku predstavlja imovinu likvidiranog društva koju treba podijeliti, ovisno o uspjehu u parnici, ne ukazuje da su ispunjeni uvjeti da se spornoj imovini radi koje se vodi ovaj parnični postupak može priznati svojstvo stranke u postupku. Naprotiv to ukazuje da je to potraživanja sporno i samo po sebi ne znači da će se ikada ostvariti i da će postati imovina na kojoj će se moći provesti ovrha, nego se radi o eventualnoj (budućoj) imovini o kojoj se vodi spor i to u ovoj parnici, za koju je stoga potrebna neka druga imovina na kojoj bi se mogla provesti ovrha, a u ime koje bi se vodio postupak, nakon kojeg bi se, ako se sporna imovina ostvari, mogla podijeliti, odnosno nad kojom bi se mogla provesti likvidacija.

Dakle, ranije je zakon propisivao (ZSR iz 2013.) ukoliko se pokaže nakon brisanja subjekta upisa iz registra da subjekt upisa ima imovinu koju bi trebalo unovčiti radi podjele vjerovnicima i osobama koje su imale udjele u brisanom subjektu upisa, provodi se likvidacija nad tom imovinom. Ovdje se stavlja naglasak na unovčenje imovine zato jer je u praksi postojao izazov odnosno dilema da li se imovina može podijeliti članovima društva (nakon namirenja vjerovnika). Zakon je propisivao da se na postupak likvidacije nad imovinom brisanog subjekta upisa na odgovarajući način primjenjuju se odredbe članka 84.f ZSR. Postupak nad likvidacijskom imovinom okončava se donošenjem rješenja o zaključenju postupka likvidacije nad imovinom brisanog subjekta upisa. Ova odredba primjenjuje se i na subjekte upisa koji su brisani prije 19.12.2013. U ovom dijelu također su postojali izazovi u praksi vezano za donošenje samog rješenja o zaključenju postupka likvidacije prije nego je podneseno izvješće od strane likvidatora. U tom smislu donesena je već ranije spomenuta odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske¹³⁹.

---

¹³⁹ Ustavni sud Republike Hrvatske U-III/2391/2019 od 29. listopada 2020.

Na ovom mjestu valja reći da je zakonodavac je propisao 2013. da se na likvidacijsku imovinu na odgovarajući način primjenjuju se odredbe Stečajnog zakona o stečajnoj masi nakon zaključenja stečajnog postupka.

Ako likvidator u postupku likvidacije nad imovinom pravne osobe koja je brisana iz registra na temelju prijavljenih tražbina utvrdi da imovina nije dovoljna za namirenje svih tražbina vjerovnika s kamatama, odmah će obustaviti likvidaciju i predložiti otvaranje stečajnog postupka nad stečajnom masom. Ova odredba primjenjivala se i na subjekte upisa koji su brisani prije 19.12.2013. Na stečajni postupak na odgovarajući način primjenjuju se odredbe Stečajnog zakona o naknadnoj diobi.

Izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru iz 2019.¹⁴⁰ pokušalo se otkloniti nejasnoće koje su se pojavile u praksi. Ono što je osobito značajno za postupke koji se vode nakon brisanja subjekta iz sudskog registra je određivanje likvidacijske mase kao novog subjekta upisa, a time i novog subjekta sposobnog za sudjelovanje u svim postupcima. Isto tako detaljnijom razradom odredaba o brisanju subjekta upisa koji se nije uskladio sa zakonom, kao i odredbe o naknadno pronađenoj imovini otklanjaju se daljnje nejasnoće oko primjene tih odredaba u praksi. Pojedine norme nisu dovoljno razumljive te izazivaju nedoumice u primjeni.

Navedenim izmjenama članak 70. ZSR podijeljen je na više dijelova na način da je predmetna tema razrađena kroz više članaka. Tako od 2019. postoje novi članak 70.d i 70.e ZSR.

Člankom 70.d ZSR propisan je postupak u slučaju brisanju subjekta upisa koji se nije uskladio sa zakonom. Člankom 70.e ZSR propisan je postupak u slučaju naknadno pronađene imovine nakon što je subjekt upisa brisan prema članku 70. ZSR.

Na navedeni način intervenirano je u članak 70. ZSR tako da su se stavci 14. te 17. do 20. brisali (sada je to članak 70.e ZSR). Stavak 13. promijenjen je na način da je sada propisano da registarski sud će donijeti rješenje o brisanju subjekta upisa iz registra bez likvidacije u tri slučaja: 1. ako subjekt upisa u roku od šest mjeseci nakon što mu sud priopći nakanu da će ga brisati iz sudskog registra ne učini vjerojatnim da ima imovinu; 2. ako nije podnesen prigovor ili je izjavljeni prigovor odbačen; 3. u drugim slučajevima ako utvrdi da prigovor nije osnovan i da postoji razlog za brisanje.

4.3. Imenovanje likvidatora i upis likvidacijske mase

Postupak likvidacije nad imovinom brisanog subjekta započinje donošenjem rješenja o imenovanju likvidatora i upisa likvidacijske mase u sudski registar¹⁴¹, a na zahtjev osobe s pravnim interesom¹⁴².

Zakonodavac propisuje da ukoliko se pokaže nakon brisanja subjekta upisa iz registra da on ima imovinu provodi se likvidacija nad tom imovinom (likvidacijska masa)¹⁴³.

---

¹⁴⁰ Narodne novine broj 40/19

¹⁴¹ VSRH Revt 73/17-2 od 17. listopada 2017.

¹⁴² VTSRH Pž- 3746/2021-2 od 28. srpnja 2021.

Likvidacijska masa je po svojoj definiciji nositelj je prava vlasništva i drugih prava. U ime i za račun likvidacijske mase mogu se voditi sporovi, ako zakonom nije drukčije određeno.

Likvidacija imovine brisanog subjekta upisa se provodi uz odgovarajuću primjenu odredaba zakona kojim se uređuje likvidacija trgovačkih društava (ranije primjena 84.f, a na likvidacijsku imovinu odredbe Stečajnog zakona).

Likvidator zastupa likvidacijsku masu s ovlaštenjima zastupnika po zakonu te vodi samo one poslove koji se odnose na likvidacijsku masu.

Nakon unovčenja i/ili podjele cjelokupne imovine likvidator sudu podnosi izvješće.

Postupak likvidacije imovine brisanog subjekta upisa okončava se donošenjem rješenja o zaključenju postupka, odnosno rješenjem o obustavi postupka ako likvidator na temelju prijavljenih tražbina utvrdi da imovina nije dovoljna za namirenje svih tražbina vjerovnika s kamatama. Likvidator je po okončanju likvidacije dužan poslovne knjige i dokumentaciju subjekta upisa čuvati i o mjestu čuvanja obavijestiti sud.

Posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru¹⁴⁴ pokušalo se riješiti daljnje dvojbene situacije u praksi. S tim u vezi u praksi postoje različita mišljenja tko može biti likvidator društva u slučajevima naknadno pronađene imovine nakon brisanja subjekta upisa po članku 70. ZSR. Postoje dva stajališta sudske prakse: jedno da sud imenuje za likvidatora osobu s liste stečajnih upravitelja; drugo da sud imenuje za likvidatora društva koje je brisano po članku 70. ZSR ranijeg direktora ili bilo koju osobu.¹⁴⁵

Izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru iz 2019., prije svega zbog razlika u sudskoj praksi i nedoumica koje su te odluke izazvale, propisano je da imenuje li sud likvidatora nad likvidacijskom masom, likvidator će se imenovati s liste stečajnih upravitelja¹⁴⁶. Tako imenovanom likvidatoru pripada pravo na nagradu za rad i naknadu stvarnih troškova u visini koja će se odrediti uz odgovarajuću primjenu odredaba zakona kojim se uređuje stečajni postupak.

Kako je već istaknuto, ono što je dugo bio predmet rasprave je tko može biti imenovan likvidatorom: raniji direktor ili netko treći – s liste stečajnih upravitelja? S obzirom na različitu praksu u zakon je 2022. unesena odredba koja propisuje da imenuje li sud likvidatora nad likvidacijskom masom, likvidator će se imenovati s liste stečajnih upravitelja. Tako imenovanom likvidatoru pripada pravo na nagradu za rad i naknadu stvarnih troškova u visini koja će se odrediti uz odgovarajuću primjenu odredaba zakona kojim se uređuje stečajni postupak. Naime, do tada u praksi postojalo prevladavajuće stajalište da bi likvidator trebala biti osoba koja je upisana na listu stečajnih upravitelja (a ne raniji član uprave/direktor) jer su se ranije podredno primjenjivale odredbe o stečaju (vidjeti ZSR 2013.). Isto tako postojalo je stajalište da sud imenuje za likvidatora društva koje je brisano po članku 70. ZSR

---

¹⁴³ čl. 70.e ZSR

¹⁴⁴ Narodne novine broj 34/22

¹⁴⁵ VTSRH Pž-3771/2018-2 od 19. lipnja 2018.

¹⁴⁶ čl. 70.e st. 5. ZSR

ranijeg direktora. Navedeno nije ni logično niti na zakonu osnovano. Kada nešto nije (bilo) propisano zakonom uvijek se treba vratiti na (osnovna) načela. Tako u konkretnom slučaju vraćamo se na načelo savjesnosti i poštenja. Da je raniji direktor bio savjestan i pošten ne bi propustio postupiti tri godine za redom prema zakonskoj obvezi da objavi godišnja financijska izvješća društva s propisanom dokumentacijom, kada je zakonom propisana obveza objavljivanja tih izvješća. Stoga imenovanje ranijeg direktora (koji nije postupao po zakonskoj obvezi) nije odluka koja se može tražiti od suda. Dakle, kao argument da se imenuje osoba s liste stečajnih upravitelja je da sud zapravo ne može imati povjerenja u ranijeg člana uprave/direktora u obavljanju posla likvidatora jer likvidator mora pozvati sve vjerovnike da prijave svoje tražbine, unovčiti imovinu odnosno podmiriti obveze i ostatak prenijeti članovima društva.

Što se tiče nagrade za rad za obavljanje poslova likvidatora u likvidacijskom postupku i naknade troškova odlučuje se primjenom odredbi Zakona o sudskom registru uz primjenu odredaba Zakona o trgovačkim društvima i Stečajnog zakona te Uredbe o kriterijima i načinu obračuna i plaćanja nagrada stečajnim upraviteljima¹⁴⁷. Izmjenama iz 2022. modificirano je zakonsko rješenje koje sada propisuje da imenovanom likvidatoru pripada pravo na nagradu za rad i naknadu stvarnih troškova u visini koja će se odrediti uz odgovarajuću primjenu odredaba zakona kojim se uređuje stečajni postupak.

Likvidatori imaju pravo na primjerenu naknadu troškova i na nagradu za rad u smislu odredbe čl. 381. st. 1. i 2. ZTD-a.

Važno: članovi uprave ne provode likvidaciju nad naknadno pronađenom imovinom društva brisanog iz sudskog registra temeljem odredbe čl. 70. odnosno 70.e ZSR. Nad naknadno pronađenom imovinom brisanog društva iz sudskog registra, likvidaciju provodi likvidator kojeg imenuje sud. Od 2022. likvidatora se imenuje s liste stečajnih upravitelja (ranije to nije bilo propisano zakonom već se radilo o prevladavajućem stajalištu sudske prakse).

Članovi uprave provode likvidaciju društva u kojem su tek nastali razlozi za brisanje, ako općim aktima ili odlukama skupštine nije drugačije određeno ili odlučeno. Ako se nakon takvog postupka tzv. redovne likvidacije i brisanja subjekta upisa iz sudskog registra pokaže da postoji naknadno pronađena imovina tada je moguće da sud imenuje ranije likvidatore da provedu dodatne radnje.¹⁴⁸

4.3.1. Zadaća likvidatora

Nakon imenovanja likvidatora likvidaciju nad imovinom brisanog društva provodi likvidator (ne sud).

Prema odredbama ZSR sud je ovlašten donijeti rješenje o imenovanju likvidatora i upis likvidacijske mase te rješenje o zaključenju likvidacijskog postupka ako su za to ispunjene pretpostavke, dok će u slučaju iz odredbe čl. 70. ZSR-a likvidator odmah obustaviti likvidaciju i predložiti provođenje stečajnog postupka nad stečajnom masom.

¹⁴⁷ VTSRH Pž-3220/2016-2 od 6. lipnja 2016., VTSRH Pž-6110/2018-2 od 31. listopada 2018.

¹⁴⁸ VTSRH Pž-3561/2019-2 od 19. kolovoza 2019.

Pri tom cijelo vrijeme treba voditi računa da se radi o predmetu (upisničke oznake R1) o likvidacijskom postupku radi imenovanja likvidatora nad imovinom brisanog subjekta upisa. I tu valja ponoviti: likvidaciju provodi likvidator, a ne sud.

Zadaća likvidatora je izvršiti podjelu naknadno pronađene imovine vjerovnicima, a ako nešto ostane nakon podjele dijeli se članovima društva, odnosno dioničarima ovisno o vrsti društva. Zadatak likvidatora se odnosi na podnošenje izvješća i završnog računa, obrazloženje koje je radnje poduzeo i zašto, utvrditi imovinu društva, unovčiti imovinu/podijeliti članovima društva, podmiriti troškove likvidacijskog postupka i isplatiti nagradu likvidatoru. Ako ostane, ostatak likvidacijske mase isplaćuje članu društva-članovima društva razmjerno udjelima u temeljnom kapitalu. Ako su ispunjene pretpostavke, sud donosi rješenje o zaključenju postupka. Likvidator provodi likvidaciju i on odlučuje koju će tražbinu namiriti, a koju ne. To ne radi sud. Zadaća je likvidatora da po okončanju likvidacije dužan poslovne knjige i dokumentaciju subjekta upisa čuvati u rokovima određenim posebnim propisima ili povjeriti na čuvanje osobi koja pruža usluge pohrane poslovne dokumentacije.

Zakon o trgovačkim društvima ne propisuje posljedice u slučaju nepravovremenog podnošenja prijave¹⁴⁹, ne znači da bi likvidator u provođenju postupka likvidacije trebao namiriti i sporne tražbine¹⁵⁰.

Likvidatori u poslu koji obavljaju, likvidatori imaju položaj uprave, a vjerovnici društva mogu od njega tražiti da im nadoknadi štetu koju im je radnjama u tijeku provođenja postupka likvidacije prouzročio, ako smatraju da im je prouzročena šteta.

Glavne zadaće likvidatora su: upravljanje likvidacijskom imovinom, unovčenje imovine i/ili podjela iste članovima društva, podmirenje troškova postupka, namirenje vjerovnika dužnika.

4.3.2. Upis likvidacijske mase

U registar suda na čijem je području bilo upisano sjedište pravne osobe koja je prestala postojati (osim ako je pravna osoba prestala postojati zaključenjem stečajnog postupka) za likvidacijsku masu upisuju se sljedeći podaci:

1. matični broj subjekta,
2. OIB,
3. naziv, koji se određuje tako da sadržava riječi »likvidacijska masa iza« i tvrtka odnosno naziv brisane pravne osobe,
4. sjedište, koje se određuje prema adresi prvog imenovanog likvidatora, a ako prvi imenovani likvidator ima prebivalište u inozemstvu, na adresi koju odredi likvidator na području Republike Hrvatske,
5. ime i prezime svih imenovanih likvidatora, njihov OIB i adrese prebivališta,

¹⁴⁹ VTSRH Pž-3867/16 od 8. lipnja 2016.

¹⁵⁰ VTSRH Pž-3475/2017 od 6. lipnja 2017.

6. datum i broj rješenja o pokretanju postupka likvidacije, odnosno rješenja kojim je imenovan likvidator,

7. datum i broj rješenja o obustavi odnosno zaključenja likvidacije i brisanju likvidacijske mase.¹⁵¹

Pri upisu likvidacijske mase u sudski registar Ministarstvo financija, Porezna uprava po službenoj će dužnosti odrediti i dodijeliti OIB likvidacijskoj masi.

Sjedište likvidacijske mase određuje se prema poslovnoj adresi likvidatora imenovanog s liste stečajnih upravitelja, što je bez utjecaja na mjesnu nadležnost registarskog suda¹⁵².

Ako se nakon zaključenja likvidacijskog postupka nad likvidacijskom masom ponovno nađe imovina pravne osobe koja je prestala postojati zaključenjem likvidacijskog postupka nad imovinom brisanog subjekta, u registar se upisuje likvidacijska masa s prethodno određenim matičnim brojem subjekta, osobnim identifikacijskim brojem i nazivom¹⁵³.

ZSR likvidacijskoj masi priznaje pravnu sposobnost time što je određeno da ona može biti nositelj prava vlasništva i drugih prava i da se u ime i za račun likvidacijske mase mogu voditi sporovi¹⁵⁴.

Ovdje smatram potrebnim istaknuti da u praksi pogrešno prevladava shvaćanje da je imovina društva imovina njenih članova. Član društva članstvom u društvu stječe (samo) članska prava, ali ne i imovinu društva. Imovinu društva čini ono što su u društvo unijeli njeni članovi (novac, stvari, prava). Samim brisanjem subjekta upisa iz sudskog registra imovina tog društva ne prelazi na člana društva te član društva ne postaje vlasnikom imovine koja je bila imovina ili temeljni ulog/poslovni udjel u temeljnom kapitalu tog društva.

4.4. Uloga suda u postupcima imenovanja likvidatora

Nastavno svemu navedenom, treba reći i da prema odredbi čl. 367. st. 2. ZTD-a i prema odredbi čl. 70. odnosno 70.e. ZSR likvidacija društva radi podjele imovine brisanog trgovačkog društva nije sudski postupak. To znači da likvidaciju provodi sam likvidator, a ne sud, jer prema odredbama ZTD-a nisu propisana postupovna pravila po kojima bi sud provodio predmetni postupak¹⁵⁵. Sud može (samo) imenovati likvidatora (uz ispunjenje pretpostavke postojanja imovine koja se može podijeliti). Isto tako sud, kada se ispune pretpostavke, donosi rješenje o zaključenju postupka.

Postupak likvidacije imovine brisanog subjekta upisa započinje donošenjem rješenja o imenovanju likvidatora i upisu likvidacijske mase, a okončava se donošenjem

---

¹⁵¹ čl. 37. b ZSR

¹⁵² čl. 37. b st. 1. t. 4. ZSR

¹⁵³ čl. 27. st. 4. Pravilnika o načinu upisa u sudski registar

¹⁵⁴ čl. 70. e st. 3. ZSR

¹⁵⁵ VTSRH PŽ-3867/16 od 8. lipnja 2016.

rješenja o zaključenju postupka¹⁵⁶, odnosno rješenjem o obustavi postupka ako likvidator na temelju prijavljenih tražbina utvrdi da imovina nije dovoljna za namirenje svih tražbina vjerovnika s kamatama¹⁵⁷.

Likvidator po okončanju likvidacije dužan je poslovne knjige i dokumentaciju subjekta upisa čuvati u rokovima određenim posebnim propisima ili povjeriti na čuvanje osobi koja pruža usluge pohrane poslovne dokumentacije. U sudski registar upisat će se osoba i mjesto gdje će biti pohranjene poslovne knjige i dokumentacija subjekta upisa.

Ono što je osobito značajno za postupke koji se vode nakon brisanja subjekta iz sudskog registra je određivanje likvidacijske mase kao novog subjekta upisa, a time i novog subjekta sposobnog za sudjelovanje u svim postupcima. Ove odredbe rezultat su potrebe za rješenjem brojnih situacija u praksi koje bi se javljale nakon brisanja društva iz sudskog registra nakon čega bi se utvrdilo da društvo koje je bilo likvidirano ima imovinu, tzv. naknadno pronađena imovina. Ovime se omogućava rješavanje pitanja vlasništva imovine društva i nakon što je ono formalno prestalo postojati.

Na kraju još valja dodati da postoji mogućnost prelaska likvidacijske mase u stečajni postupak i to u slučaju ako likvidator na temelju prijavljenih tražbina utvrdi da imovina nije dovoljna za namirenje svih tražbina vjerovnika s kamatama. U tom slučaju, odmah će obustaviti likvidaciju i predložiti otvaranje stečajnog postupka nad stečajnom masom.

Zaključno: ako ima dovoljno imovine da se podmire sve tražbine vjerovnika tada se provodi likvidacijski postupak, ali ako se utvrdi da nema dovoljno imovine tada je obveza likvidatora predložiti otvaranje stečajnog postupka.

Pojam 'likvidacijske mase' trebao je biti iznimka u opisanim situacijama jer u pravnom prometu mogu sudjelovati fizičke i pravne osobe (ne i 'mase'). Međutim, zbog situacija koje su nastale nakon brisanja uveden je pojam 'likvidacijske mase' kao pokušaj rješenja nastalih problema.

5. PROVOĐENJE STEČAJNOG POSTUPKA NAD IMOVINOM BRISANE PRAVNE OSOBE

Zakonom o trgovačkim društvima je jasno propisano da ako likvidator u redovnim postupku likvidacije društva na temelju prijave tražbina te procjene imovine društva utvrdi da imovina društva nije dostatna za namirenje vjerovnika mora podijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad društvom u likvidaciji. Tada se obustavlja likvidacija i provodi stečajni postupak nad društvom koje postoji.

Međutim, Stečajnim zakon¹⁵⁸ predviđeno je provođenje stečajnog postupka nad imovinom pravne osobe koja je prestala postojati.¹⁵⁹ Pretpostavke za provođenje

¹⁵⁶ VTSRH Pž-3475/2017-2 od 6. lipnja 2017.

¹⁵⁷ VTSRH Pž-4283/2017-2 od 10. kolovoza 2017., VTSRH Pž-668/2022-2 od 15. veljače 2022.

¹⁵⁸ Narodne novine broj 71/15, 104/17, 36/22 u nastavku SZ

stečajnog postupka su (1) da je pravna osoba prestala postojati, (2) da postoji imovina koja se treba unovčiti i da (3) na temelju prijave tražbina vjerovnika u likvidaciji te imovine proizlazi da imovina nije dostatna za namirenje svih vjerovnika u punom iznosu.

Prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad imovinom brisane pravne osobe podnosi likvidator, jer stečajnom postupku prethodi postupak likvidacije te imovine, kada utvrdi da nije dovoljna za namirenje svih tražbina vjerovnika s kamatama.¹⁶⁰

Imovina brisane pravne osobe ima status stečajne mase i upisuje se u sudski registar, kojom prilikom dobiva osobni identifikacijski broj.

Nad tom imovinom provodi se redovni stečajni postupak što bi zanjčilo da se donosi rješenje o otvaranju stečajnog postupak nad tom imovinom, prijavlju se tražbine, unovčava imovina i namiruju vjerovnici brisane pravne osobe te se zaključuje stečajni postupak i stečajna masa briše iz sudskog registra.

6. ZAKLJUČAK

Usprkos tome što veliki broj nacionalnih pravnih akata čine pravni okvir za zaštitu vjerovnika s jedne strane, te zaštitu interesa društva i njegovih članova s druge, te javnopravnih interesa s treće strane, okolnost što oni ne propisuju niti uređuju međusobni odnos između prava svih njih, nameće sudovima obvezu kreiranja kriterija uravnoteživanja tih prava kada su ona međusobno suprotstavljena uzimajući u obzir ustavna prava kao najvišu kategoriju.

Zbog toga su mjerila koja svojim odlukama Ustavni sud Republike Hrvatske, kao i Vrhovni sud Republike Hrvatske i Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, važan putokaz trgovačkim sudovima za rješavanja ovih zahtjeva u cilju postizanja što većeg stupnja zaštite prava najvišeg ranga.

PRIMJERI IZ SUDSKE PRAKSE

1. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske Pž-5891/2019 od 17. listopada 2019.

Činjenice:

Registarski sud je upisao razlog za prestanak društva i upis likvidatora.

Pritv toga rješenja žalbu je podnio vjerovnik tvrdeći da društvo nema imovine i da ne obavlja djelatnost, da on ima potraživanje prema tom društvu pa je trebalo pokrenuti stečajni postupak, a ne dopustiti upis odluke o presztanku društva u sudski registar.

Ocjena drugostupanjskog suda:

---

¹⁵⁹ čl. 437.SZ

¹⁶⁰ Vidi VTSRH Pž-6684/2019 od 19. studenog 2019.

Pokretanje postupka likvidacije društva ne utječe na prava vjerovnika da svoju tražbinu namiri u ovršnom ili kojem drugom postupku, jer je dužnost likvidatora završiti sve poslove, a u slučaju da se ne mogu namiriti tražbine u likvidaciji. likvidator je dužan podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.

2. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske Pž-4162/2021 od 8. rujna 2021.

Činjenice:

Prvostupanjski sud odbacio je prijavu za upis prestanka društva po skraćenom postupku bez likvidacije iz razloga što predlagatelj upisa nije uz prijavu dostavio Odluku o prestanku društva i potrebnu izjavu člana društva danu osobno od strane člana društva. Sud je zauzeo stav da se radi o ispravama osobne naravi pa se ne mogu dati po punomoćniku.

Ocjena drugostupanjskog suda:

ZTD nije propisano da navedene akte članovi društva moraju donijeti osobno, stoga nema zapreke da navedene akte članovi društva donesu odnosno daju putem svoga punomoćnika koji nastupa u ime i za račun člana društva koji su dali punomoć. Sud je u takvom slučaju dužan samo ocijeniti sadržaj punomoći ovjeren od strane javnog bilježnika te utvrditi je slu ili isprave u skaldu s očitovanjem vođe člana društva koji je dao punomoć.

Isto i u odluci VTS RH Pž-327/2021 od 2. veljače 2021.

3. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske Pž-4162/2021 od 8. rujna 2021.

Činjenice:

Prvostupanjski sud je odbio prijavu za upis u sudski registar odluke o prestanku društva po skraćenom postupku bez likvidacije, jer se radi o društvu koje obavlja mjenjačku djelatnost za obavljanje koje je potrebno ishoditi odobrenej nadležnog tijela.

Ocjena drugostupanjskog suda:

Prvostupanski sud je pravilno odvio prijavu upisa u sudski registra, jer su za to ispunjene pretpostavke iz odredbe članka 472.g ZTD-a budući da je za obavljanje mjenjačkih poslova potreba suglasnost nadležnog tijela po čl. 46. Zakona o devizom poslovanju (NN 96/03 -76/13).

4. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske Pž-141/2021 od 20. siječnja 2021.

Činjenice:

Prvostupanjskim rješenjem određen je upis brisanja društva nakon što je u sudski registar upisan prestanak društva po skraćenom postupku bez likvidacije.

Protiv toga rješenja žalbu je podnijela Republika Hrvatska navodeći kako ima tražbinu prema društvu s osnova poreza, doprinosa i drugih davanja.

Ocjena drugostupanjskog suda:

Razlozi koji se iznose u žalbi su relevantni za podošenje prigovora protiv upisa odluke o prestanku društva, a ne žalbu pa kako žalitelj nije prethodno podnio prigovor to mu je žalba neosnovana.

Tako i VTS RH u odluci PŽ- 139/2021 od 13. siječnja 2021.

5. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske PŽ-1144/2022 od 14. ožujka 2022.

Činjenice:

Prvostupanjski sud je upisao brisanje društva iz sudskog registra nad provedenog skraćenog postupka bez likvidacije.

Protiv tog rješenja žali se samo društvo navodeći da ima novog člana društva i da društvo vodi parnicu pa predlaže ukinuti rješenje o brisanju društva.

Ocjena drugostupanjskog suda:

Pravilo je prvostupanjski sud donio rješenje o brisanju društva iz sudskog registra nakon što je rješenje o upisu prestanka društva postalo pravomoćno. Sud je zaključio da nakon provedenog brisanja društva za obveze društva odgovaraju članovi društva solidarno cijelom svojom imovinom i nači propisan člankom 472.e ZTD-a.

6. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske PŽ- 6684/2019 od 19. studenog 2019.

Činjenice:

Prvostupanjskim rješenjem odbačen je prijedlog likvidatora za provođenjem stečajnog postupka nad imovinom pravne osobe koja je prestala postojati, jer je likvidacijski postupak u tijelu i nije donijeto rješenje o obustavi likvidacije.

Ocjena drugostupanjskog suda:

Pogrešno prvostupanjski sud smatra da likvidator kada utvrdi da imovina brisanog društva nije dovoljna za namirenje svih tražbina vjerovnika s kamatama, ne može podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, ukoliko nije doneseno rješenje o obustavi likvidacijskog postupka. Odredba članka 15. st. 1. SZ-a propisuje da je za vrijeme likvidacije dopušteno pokretanje stečajnog postupka dok se ne provede podjela imovine.

7. Ustavni sud Republike Hrvatske U-III/2391/2019 od 29. listopada 2020.

- NAVODNA POVREDA PRAVA NA PRISTUP SUDU I NAVODNA POVREDA PRAVA NA PRAVIČNO SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

Činjenice:

„3. Nakon što je rješenjem registarskog suda broj: Tt-15/- od - 2015. iz sudskog registra brisano, bez provođenja postupka likvidacije, trgovačko društvo M d.o.o. sa sjedištem na U, podnositelj je kao jedini član uprave (direktor) brisanog društva 24. lipnja 2016. podnio istom sudu naknadnu prijavu imovine brisanog društva, kuće i dvora upisanog u z.k. ul. br.-Podnositelj je istovremeno direktor jedinog člana brisanog društva, trgovačkog društva M s.r.o. sa sjedištem u P, Češka Republika, i njegov jedini član, pa je također prijavio tražbinu tog člana prema likvidacijskoj imovini brisanog društva koja se sastoji u zahtjevu za prijenosom vlasništva predmetne nekretnine s likvidacijske imovine na člana društva. Slijedom navedenog, podnositelj je predložio registarskom sudu da po službenoj dužnosti pokrene postupak likvidacije i imenuje podnositelja kao jedinog člana uprave za likvidatora.

4. Voditelj sudskog registra podnio je 7. srpnja 2016., po službenoj dužnosti sukladno članku 84.f stavku 2. Zakona o sudskom registru ("Narodne novine" broj 1/95., 57/96., 1/98., 30/99., 45/99., 54/05., 40/07., 91/10., 90/11., 148/13., 93/14. i 110/15.; u daljnjem tekstu: ZSR), prijedlog za imenovanje likvidatora imovine brisanog trgovačkog društva. Rješenjem od 4. kolovoza 2016. registarski je sud postavio za likvidatora likvidacijske imovine brisanog trgovačkog društva ovdje podnositelja.

5. Podnositelj je 18. studenoga 2016. podnio prijedlog za podjelu likvidacijske imovine u kojem je obavijestio sud da je sačinio izvještaj o provedenoj likvidaciji prema kojem brisano trgovačko društvo još uvijek raspolaže depozitom kod banke od 11.617,27 kuna te naprijed navedenom nekretninom koji su njegova jedina preostala imovina, te da nema drugih vjerovnika koji bi imali potraživanja prema brisanom trgovačkom društvu, osim člana brisanog društva, trgovačkog društva M s.r.o. sa sjedištem u P. Stoga je predložio da se likvidacijska imovina raspodjeli bez unovčenja, odnosno donese rješenje kojim se njegov izvještaj prihvaća te nalaže prijenos vlasništva kuće i dvora upisanog u z.k. ul. br. - na društvo M s.r.o. sa sjedištem u P uz provedbu upisa u zemljišnim knjigama. Istodobno je sud obavijestio da je predmetni novčani depozit zadržao radi pokrića troškova postupka likvidacije nakon njihovog utvrđenja.

5.1. Naredbom registarskog suda od 21. studenoga 2016. određeno je da se potonji podnositeljev podnesak preslika, uveže u spis, a izvornici umetnu u zbirku isprava za brisano trgovačko društvo.

6. Podnositelj je 9. svibnja 2017. ponovo podnio prijedlog registarskom sudu za donošenjem rješenja o naknadnoj diobi te je predložio zaključenje postupka likvidacije, sve sukladno članku 70. ZSR-a.

6.1. Podnositelj je dalje 20. lipnja 2017. podnio požurnicu koja je ponovljena i podnescima od 8. rujna 2017. te 15. prosinca 2017.

6.2. Nadalje je 26. siječnja 2018. podnesen opširni zahtjev za provođenjem postupka u kojem je podnositelj prigovorio nedonošenju rješenja o naknadnoj diobi i zaključenju postupka likvidacije, podsjećajući sud da donošenje rješenja o

imenovanju likvidatora nije dostatno za dovršenje postupka likvidacije. U tom kontekstu je naveo da je obveza suda sukladno članku 70. stavku 17. u vezi s člankom 84.f ZSR-a donijeti rješenje o zaključenju postupka likvidacije. Za dokazivanje tih svojih navoda podnio je registarskom sudu i određenu sudsku praksu.

6.3. Na požurnice podnositelja i zahtjev od 26. siječnja 2018. nije odgovoreno već je spis naredbom registarskog suda od 25. svibnja 2018. stavljen u kalendar do 6. srpnja 2018.

6.4. Podnositelj je 21. lipnja 2018. dostavio registarskom sudu dokaz o objavi oglasa - poziva vjerovnicima u "Narodnim novinama" broj 52 od 6. lipnja 2018.

6.5. Podneskom od 24. siječnja 2019. podnositelj je ponovio zahtjev za provođenje postupka, prigovarajući nedonošenju rješenja o naknadnoj diobi i zaključenju postupka, pritom se pozivajući na konkretne predmete likvidacija registarskog suda u kojima su takve odluke donesene. Također je pozvao registarski sud da upiše likvidacijsku imovinu u sudski registar te održi ročište radi naknadne diobe. U tom je kontekstu prigovorio i činjenici da je, prema izvješću iz informacijskog sustava Ministarstva pravosuđa e-Predmet, spis postupka arhiviran 26. kolovoza 2016., a da predmet nije riješen.

6.6. Rješenjem registarskog suda od 21. veljače 2019. određen je upis likvidacijske imovine i podnositelja kao likvidatora u sudski registar te je određeno da će se upis provesti po pravomoćnosti tog rješenja, a isto je postalo pravomoćno 8. ožujka 2019.

6.7. Iz informacijskog sustava Ministarstva pravosuđa e-Predmet proizlazi da je spis opet arhiviran 5. srpnja 2019.

6.8. Podneskom od 4. srpnja 2019. podnositelj je zatražio povrat uplaćenog predujma za troškove postupka likvidacije s obzirom na to da registarski sud nije poduzeo nijednu radnju radi provedbe postupka s kojom bi bili skopčani određeni troškovi te podneskom od 19. srpnja 2019. i podatke o računu za uplatu.

6.9. Podneskom od 19. srpnja 2019. također je dostavljen zahtjev podnositelja da se adresa njegove punomoćnice upiše u sudski registar kao poslovna adresa likvidacijske imovine za dostavu pismena.

6.10. Rješenjem od 19. srpnja 2019. naloženo je računovodstvu suda da s osnova troškova postupka isplati punomoćnici podnositelja iznos od 754,00 kuna, a zahtjev za određivanjem poslovne adrese je isti dan dostavljen u registar. U spis je isti dan uloženi dopis Ustavnog suda kojim se traži dostava predmetnog spisa, nakon čega je spis predmeta dostavljen Ustavnom sudu.“

Ocjena suda u odnosu na navodnu povredu prava na pristup sudu:

„13. U konkretnom slučaju podnositelj je 18. studenoga 2016. podnio registarskom sudu izvješće o provedenoj likvidaciji s prijedlogom odluke o diobi likvidacijske imovine, a 9. svibnja 2017. podnio je prijedlog za zaključenje postupka likvidacije. Kako o tom prijedlogu nije odlučivano, podnositelj je 8. rujna 2017., 15. prosinca 2017., 26. siječnja 2018. te 24. siječnja 2019. podnio požurnice, odnosno zahtjeve za provođenje postupka, podsjećajući registarski sud da je sukladno članku 70. stavku 17. ZSR-a dužan donijeti rješenje o zaključenju postupka likvidacije. Podnositelj je također 8. veljače 2019. podnio i zahtjev za zaštitu prava na suđenje u

razumnom roku koji je odbačen navodno stoga što je postupak dovršen donošenjem rješenja o imenovanju likvidatora. Međutim, o njegovim opetovanim zahtjevima za donošenjem rješenja o zaključenju postupka likvidacije nikad nije odlučeno niti je na iste na bilo koji način odgovoreno, već je spis u nekoliko navrata, unatoč požurnicama i zahtjevima podnositelja, kalendiran ili arhiviran, ili je registarski sud donosio neke druge postupovne odluke kojima se ne odlučuje o zahtjevu za zaključenje postupka.

13.1. Ustavni sud utvrđuje kako članak 70. stavak 17. ZSR-a mjerodavnog u času pokretanja postupka likvidacije propisuje da se postupak likvidacije nad likvidacijskom imovinom okončava donošenjem rješenja o zaključenju postupka likvidacije nad imovinom brisanog subjekta upisa. Isto pravilo sadržano je i u izmijenjenom članku 70.e stavku 5. ZSR-a ("Narodne novine" broj 40/19.) koji je stupio na snagu u tijeku predmetnog postupka, a koji propisuje da se postupak likvidacije imovine brisanog subjekta upisa okončava donošenjem rješenja o zaključenju postupka. Iako je odbacio podnositeljev zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku kao nedopušten, navodno stoga što je postupak okončan, i sam Visoki trgovački sud je u rješenju broj: Su-Gžzp I-3/2019-2 od 29. travnja 2019. istaknuo da "registarski sud ... donosi rješenje o zaključenju postupka likvidacije".

13.2. Slijedom navedenog, pritom ne ulazeći u pitanje je li registarski sud bio dužan odlučiti o prijedlozima za naknadnu diobu ili prijenos likvidacijske imovine, pitanje je li likvidator pravilno vodio likvidaciju, ili pitanje dopuštenosti ili osnovanosti njegovog prijedloga za zaključenje postupka likvidacije, Ustavni sud utvrđuje da na temelju mjerodavnog članka 70. stavka 17. (sada članka 70.e stavka 5.) ZSR-a svakako postoji proceduralna obveza registarskog suda odlučiti o prijedlogu likvidatora za donošenjem rješenja o zaključenju postupka likvidacije likvidacijske imovine.

13.3. Kako u konkretnom slučaju, unatoč višekratnim zahtjevima i požurnicama, nikad nije odlučeno o prijedlogu podnositelja od 9. svibnja 2017. za donošenjem rješenja o zaključenju postupka likvidacije, za što Ustavni sud ne može naći nikakvo razumno opravdanje (legitimni cilj ili proporcionalnost u takvom postupanju suda), utvrđuje se da je neodlučivanjem o navedenom prijedlogu podnositelju povrijeđena sama bit prava na pristup sudu zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava."

8. Vrhovni sud Republike Hrvatske Revt-73/17-2 od 17. listopada 2017.

Činjenice:

„U obrazloženju je navedeno da je u postupku nakon izvršenog brisanja subjekta upisa f d.o.o. iz Z, a po prijedlogu zainteresirane osobe, s obzirom na činjenicu da brisani subjekt upisa ima imovinu, prvostupanjski sud imenovao likvidatora radi provođenja likvidacijskog postupka nad imovinom društva, kojeg je potom razriješio dužnosti i rješenjem od 27. svibnja 2015. imenovao novog likvidatora.

Odredbom čl. 72. st. 17. ZSR-a propisano je da se na postupak likvidacije nad imovinom brisanog subjekta upisa na odgovarajući način primjenjuju odredbe čl. 84.f ZSR-a, koji pak upućuje i na primjenu odredaba Zakona o trgovačkim društvima. Stoga je prvostupanjski sud sukladno odredbi čl. 367. st. 2. u vezi s odredbom čl. 466. st. 1. t. 5. ZTD-a pobijanim rješenjima imenovao na prijedlog zainteresirane osobe likvidatore s liste stečajnim upravitelja kako je to propisano odredbom čl. 53. st. 2. ZSR-a.

Polazeći od podataka u spisu drugostupanjski sud je utvrdio da je N, u ovom izvanparničnom postupku kao zainteresirana osoba, saznala za donošenja rješenja od 4. veljače 2015. i 27. svibnja 2015., koje osporava žalbom od 11. listopada 2016., svakako 5. rujna 2016. kada je obavila uvid u izvanparničnoj pisarnici u spis poslovnih broj R1-/14, kako to proizlazi iz službene bilješke.“

„Žalba kao nepravodobna odbačena“.

„...iz sadržaja cjelokupne revizije jasno da se revizijom pita od kada teče rok za žalbu protiv prvostupanjske sudske odluke.“

„Nije sporno

- da je N bila član društva i jedini član uprave D d.o.o. Z,
- da je trgovačko društvo brisano iz sudskog registra,
- da N nije podnijela prigovor protiv rješenja o pokretanju postupka brisanja društva iz sudskog registra.
- da je na prijedlog vjerovnika predloženo provođenje postupka likvidacije nad likvidacijskom masom brisanog društva, te je rješenjem suda pokrenut postupak likvidacije, i u tom izvanparničnom postupku su stranke predlagatelj C d.d. u stečaju Zagreb i likvidacijska masa D d.o.o. Zagreb.

Ocjena suda:

„Prema odredbi čl. 70. st. 5. ZSR rješenje o pokretanju postupka brisanja upisuje se u registar i javno objavljuje na internetskoj stranici registra. Objava rješenja o pokretanju postupka brisanja na internetskoj stranici registra ima učinak dostave rješenja subjektu upisa i priopćenja registarskog suda zakonskim zastupnicima subjekta upisa.

Objavom rješenja o pokretanju postupka brisanja na internetskoj stranici registra po zakonu se smatra da je zakonskim zastupnicima subjekta upisa, pa tako i N, dostavljeno rješenje, koje je mogla pobijati podnošenjem prigovora u zakonskom roku, a što nije učinila.

Time su iscrpljena njezina upravljačka prava glede društva. Naime društvo gubi svojstvo pravne osobe brisanjem toga društva iz sudskog registra, sukladno odredbi čl. 4. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 – Odluka USRH, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11 – Kazneni zakon, 152/11-pročišćeni tekst, 111/12, 68/13 i 110/15, dalje: ZTD), a samim time prestaju postojati i tijela društva.

Odlučno je da se rješenje o imenovanju i razrješenju likvidatora društva ne dostavlja bivšim članovima uprave brisanog društva, pa naznačeno pitanje o tome teče li rok za žalbu od dana dostave rješenja nije važno za rješenje ovoga postupka.“

9. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske Pž-6554/2017 od 6. studenog 2017.

Činjenice:

„Iz dokumentacije u spisu proizlazi da je podneskom od 26. rujna 2017. predlagatelj od prvostupanjskog suda zatražio imenovanje likvidatora za društva H d.o.o. Z, pozivajući se na ove činjenice:

- da je on član društva, nositelj poslovnog udjela od 70%,
- da je društvo brisano iz sudskog registra rješenjem prvostupanjskog suda poslovni broj Tt-11/ - od -. srpnja 2012.,
- da je predlagatelj pred prvostupanjskim sudom podnio tužbu (P-/2016) protiv tuženika D H (kao člana i direktora društva H d.o.o.), H d.d. i protiv društva AKH d.o.o., radi naknade štete, s time što se šteta ima isplatiti društvu.
- da predlagatelj ima pravni interes za imenovanje likvidatora društvu, s obzirom na to da društvo ima potraživanja prema navedenim tuženicima i u slučaju uspjeha u sporu društvo će namiriti svoja dugovanja prema vjerovnicima i predlagatelju kao članu društva.
- iz podataka u sudskom registru proizlazi da je Trgovački sud u Z rješenjem poslovni broj Tt-11/--1 od 31. - 2012., po službenoj dužnosti u skladu s odredbom čl. 70. ZSR-a brisao iz sudskog registra subjekt upisa pod nazivom H d.o.o. Zagreb.“

Ocjena suda:

„Pravilno je prvostupanjski sud zaključio da predlagatelj nije dokazao da brisani subjekt ima imovinu pa je pobijanim rješenjem pravilno i zakonito odbio prijedlog za imenovanje likvidatora, budući da nisu ispunjene pretpostavke iz čl. 70. st. 17. ZSR-a za provođenje likvidacije.

Naime, u prijedlogu se navodi da je u tijeku parnica između predlagatelja kao tužitelja i DH, kao člana i direktora brisanog subjekta upisa, H d.d. i AKH d.o.o., kao tuženika radi isplate iznosa od 38.423.000,00 kn u korist brisanog subjekta upisa. Na osnovi iznijetog, jasno je da ne postoji imovina brisanog subjekta upisa za podjelu, već da tek postoji neizvjesna mogućnost da bi se pravomoćnom presudom utvrdilo postojanje tražbine subjekta upisa prema tuženicima u navedenoj parnici.“

10. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske broj PŽ-7094/2016 od 8. studenog 2016.

Činjenice:

„Iz spisa proizlazi da je društvo T d.o.o. T na temelju rješenja Trgovačkog suda u V poslovni broj St-/11 od 10. lipnja 2013. brisano iz sudskog registra. Nesporno je da je tim rješenjem otvoren i zaključen stečajni postupak nad društvom T d.o.o., nakon čega je / . svibnja 2015. rješenjem istog suda poslovni broj Tt-15/ -, izvršeno brisanje tog društva iz sudskog registra.“

Ocjena suda:

„Međutim, u konkretnom slučaju, a s obzirom na to da je proveden skraćeni stečajni postupak po prijedlogu Republike Hrvatske - Ministarstva financija, primjenjuju se odredbe Stečajnog zakona i to čl. 199. st. 1. SZ-a, kojom je propisano da će stečajni

sudac na prijedlog stečajnog upravitelja, kojega od stečajnih vjerovnika ili po službenoj dužnosti odrediti nastavak postupka radi naknadne diobe, što identično propisuje i novi Stečajni zakon u čl.289. st. 1. Naime, nastavak postupka radi naknadne diobe sud određuje bez obzira na to je li postupak bio zaključen (čl. 199. st. 2. starog SZ-a). Dakle, nije odlučno je li prvostupanjski sud već imenovao stečajnog upravitelja jer će ga u slučaju da i nije, imenovati u nastavku postupka. Stoga je pravilno prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo pozivajući se na odredbe čl. 199. st. 1. SZ-a, ocijenivši da tražbine prema dužniku RY predstavljaju stečajnu masu i da se na nju primjenjuju odredbe Stečajnog zakona, a o kojoj će se odlučivati u nastavku stečajnog postupka.“

PRIMJERI ZA PRAKTIČNE VJEŽBE

PRIMJER BROJ 1.

Pokrenut je postupak brisanja iz sudskog registra subjekta upisa po čl. 70. ZSR. Protiv tog rješenja treća osoba je podnijela prigovor u kojem navodi da ima opravdani interes da se društvo P d.o.o. ne briše iz sudskog registra. Uz prigovor ne dostavlja dokaze.

Što još treba dokazati treća osoba, podnositelj prigovora, osim pravnog interesa – koja je druga kumulativno potrebna pretpostavka da sud obustavi postupak brisanja?

PRIMJER BROJ 2.

Predlagatelj navodi da ima prema brisanom društvu tražbinu u iznosu od 450.000,00 kn koja se temelji na pravomoćnoj i ovršnoj presudi Trgovačkog suda u Z. poslovni broj P--/15 od -. kolovoza 2015. te predlaže sudu da brisanom društvu imenuje likvidatora budući je društvo brisano iz sudskog registra temeljem članka 70. ZSR. Prijedlogu prilaže presudu.

Kakvu odluku će sud donijeti?

PRIMJER BROJ 3.

Sud je donio rješenje o pokretanju postupka brisanja subjekta upisa jer subjekt upisa nije tri godine uzastopno dostavio GFI.

Subjekt upisa podnosi prigovor sa zahtjevom da ga se ne briše iz sudskog registra. Dokumentaciju ne dostavlja.

Kakvu sud donosi odluku?

PRIMJER BROJ 4.

Protiv rješenja o nakani brisanja subjekta upisa iz sudskog registra, izjavljen je prigovor s tvrdnjom o postojanju opravdanog interesa da se subjekt upisa ne briše iz sudskog registra, jer subjekt upisa ima imovinu. U prilog se dostavlja zk izvadak na subjekt upisa.

Kakvu odluku donosi sud?

PRIMJER BROJ 5.

Društvo YE d.o.o. brisano je iz sudskog registra temeljem rješenja kojim je otvoren i zaključen stečajni postupak nad društvom. Predlagatelj, raniji član društva, predlaže imenovanje likvidatora imovine brisanog društva.

Kakvu odluku donosi sud?

PRIMJER BROJ 6.

Društvo je brisano iz sudskog registra nakon što su odlukom članova društva usvojena zaključna likvidacijska financijska izvješća, izvješća o provedenoj likvidaciji i likvidatoru dana razrješnica.

Predlagatelj predlaže da se društvu imenuje likvidator temeljem čl. 70. ZSR. Razlog na kojeg se predlagatelj poziva za imenovanje likvidatora brisanom društvu je nastavak parnice (parnica iz predstečajne nagodbe) u kojem je brisani subjekt jedan od tuženika.

Kako će sud odlučiti?

PRIMJER BROJ 7.

U postupku koji se vodi pred sudom u kojem je sud imenovao likvidatora i upisao likvidacijsku masu temeljem čl. 70.e ZSR, likvidator je dostavio sudu završna financijska izvješća i zatražio trošak.

Sud je donio odluku o prihvaćanju izvješća likvidatora.

Da li je sud mogao donijeti navedenu odluku?

PRIMJER BROJ 8.

U sudski registar treba upisati likvidacijsku masu iza d.o.o.

Kako i tko upisuje likvidacijsku masu u sudski registar?

PRIMJER BROJ 9.

U prijedlogu radi imenovanja likvidatora radi provođenja likvidacije nad imovinom brisanog društva temeljem odredbe čl. 70. e ZSR predlagatelj predlaže da se imenuje ranijeg direktora društva likvidatorom.

Kakva će biti odluka suda?

PRIMJER BROJ 10.

Na prijedlog vjerovnika brisanog društva određeno je provesti postupka likvidacije nad likvidacijskom masom brisanog društva, te je rješenjem suda pokrenut postupak likvidacije na način da je imenovan likvidator i određen je upis likvidacijske mase.

Da li se rješenje o imenovanju likvidatora i upisu likvidacijske mase dostavlja bivšim članovima uprave brisanog društva?

LITERATURA

1. Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine broj 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14)
2. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine broj 99/99 i 29/02)
3. Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine, br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22)
4. Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15, 40/19, 34/22)
5. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14)
6. Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18)
7. Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03, 187/04, 82/06, 116/10, 25/12 i 133/12)
8. Stečajni zakon (Narodne novine broj 71/15, 104/17, 36/22)
9. Zakon o računovodstvu (Narodne novine broj 78/2015, 134/2015, 120/2016, 116/2018, 42/2020, 47/2020)
10. Pravilnik o načinu upisa u sudski registar (Narodne novine broj 121/19)
11. BARBIĆ, Jakša: Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o sudskom registru, Zakon o uvođenju europskog društva-Societas Europea (SE) i europskog Gospodarskoga intersnog udruženja (EGIU), Uredba Vijeća (EZ) br. 2157/2001, Uredba Vijeća (EEZ) br. 2137/85, sedmo, izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2019.
12. BARBIĆ, Jakša: Novela Zakona o trgovačkim društvima 2019., Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i prakse, Godišnjak 26, Organizator, Zagreb, 2019.
13. Gorenc, Česić, Buljan, Brkanić, Komentar Zakona o trgovačkim društvima, Zagreb 2008.
14. odluke Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, Vrhovnog suda Republike Hrvatske i Ustavnog suda Republike Hrvatske